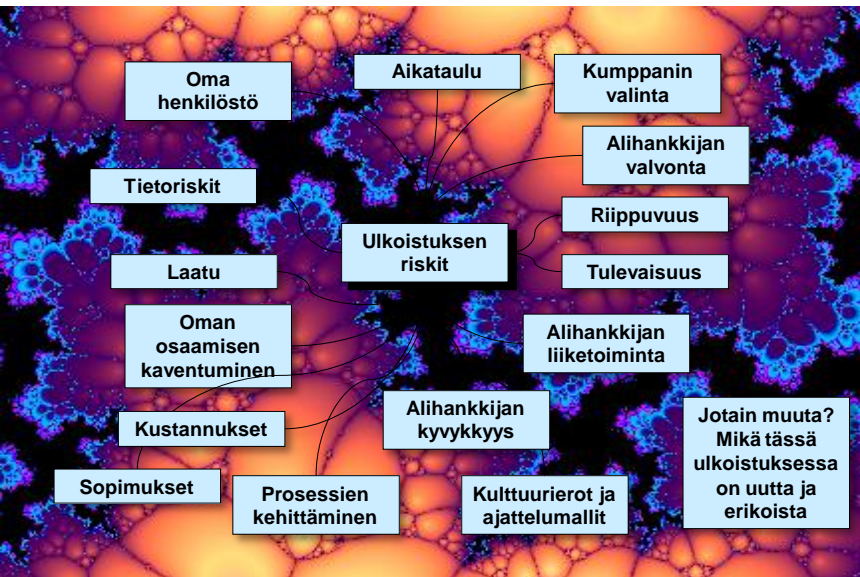
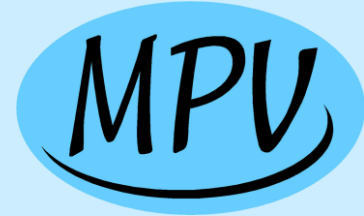

Riskikartta on 2000-luvun riskianalyysin tärkeä väline

Ns. riskikartta on erityisesti 2000-lukulaiseen toimintaan sopiva riskianalyysin ja siinä riskien tunnistamisen väline, koska se tukee eri osapuolten dialogia ja siten mahdollistaa herkkyiden uusille ilmiöille. Tässä paketissa on lyhyen johdannon jälkeen kooste riskikarttoja ”joka lähtöön”, kolmisenkymmentä erilaista.

Matti Vuori, xmvuori@kolumbus.fi www.mattivuori.net

Sisällysluettelo

<u>Moderni riskianalyysi-istunto</u>	<u>3</u>
<u>Perinteisiä välineitä</u>	<u>4</u>
<u>Tarvitaan tehokasta dialogia</u>	<u>5</u>
<u>Riskikartta vastaa haasteisiin</u>	<u>6</u>
<u>Riskikartan etuja</u>	<u>7</u>
<u>Mitä asioita riskikartoissa on?</u>	<u>9</u>
<u>Sovitettava kontekstiin</u>	<u>10</u>
<u>Tyypillinen käyttösessio</u>	<u>11</u>
<u>Joskus on tingittävä</u>	<u>12</u>
<u>Esimerkkejä</u>	<u>13</u>

Moderni riskianalyysi-istunto

- Tyypillisesti riskejä tunnistetaan ja analysoidaan riskianalyysisessioissa.
- Ne ovat muutaman tunnin mittaisia neuvotteluhuoneessa pidettäviä istuntoja, joilla on tietty käsikirjoitus.
- Ideana on tunnistaa riskejä ja arvioida niiden suuruutta ja miettiä, miten niiden suhteen toimitaan.
- Riskianalyysi on kypsää johtamista.
- Kriittinen vaihe siinä on riskien tunnistaminen, koska vain tunnistettuja riskejä osataan hallita ja välttää.

Perinteisiä välineitä

- Sessiopohjaisessa riskianalyysissä on perinteisesti käytetty tunnistamisen tukena tarkistuslistoja, kohteen rakennetta ja toimintaa analysoivia erityisiä menetelmiä tai luovia esimerkiksi avainsanoihin pohjautuvia menetelmiä.
- Ideaalinen analyysi käyttää näitä kaikkia sopivassa järjestyksessä – avoimesta tarkemmin määriteltyyn; aivoriihistä tarkistuslistoihin.
- Reaalimaailmassa tästä pitää usein tinkiä, koska analyyyseihin ei ole käytettävissä kovin paljon aikaa.

Tarvitaan tehokasta dialogia

- Riskianalyysi on hyvä paikka käydä erilaisten ihmisten dialogia, koska sillä luodaan yhteistä tahtoa, sitoutumista ja kyvykkyyttä.
- Muuttuvassa maailmassa jokainen heikkokin oire tulevista sudenkuopista on kullanarvoinen.
- Siksi tarvitaan tehokkaita välineitä, jotka:
 - Antavat kaikkien ajatuksille ja kokemuksille psykologista tilaa.
 - Tuottavat keskustelun herätteitä.
 - Eivät ohjaa menneeseen, vaan tulevaisuuteen!

Riskikartta vastaa haasteisiin

- Visuaalinen, mindmap-tyylinen
- Merkityksellisten teemojen tarkistuslista
- Avaa riskien avaruutta, ei rajoita, vaan ohjaa
- Käydään läpi keskustellen jokainen laatikko, riskejä tunnistaen, kirjaten ja niistä keskustellen
- Tähän kuuluu esim. projektien riskianalyyseissä tunnista kahteen
- Riskikarttoja voidaan käyttää useampaa kuin yhtä samassa analyysissä
- Sen jälkeen jatketaan esim. yksityiskohtaisemmalla tarkistuslistalla, jolla varmistetaan, että mitään ei jäänyt huomiotta

Riskikartan etuja 1/2

- Auttaa jäsentämään tarkastelun kohdetta
- Esittelee keskeiset toiminnan elementit ja haavoittuvuudet
- Avaa riskien maailmaa
- Tukee luovaa riskien tunnistamista
- Tukee osapuolten keskustelua
- Tarjoaa yhteisen objektin, jonka kautta riskejä tarkastellaan
- Sopiva abstraktiotaso, jota kaikki ammattiryhmät pystyvät käsittelemään – ei liian tekninen tai teoreettinen

Riskikartan etuja 2/2

- Systemaattinen, mutta joustava: Käydään läpi laatikko kerrallaan, mutta voidaan poiketa toisellekin puolelle kaaviota
- Helppo laatia erilaisiin tarkoituksiin
- Sen avulla tunnistetaan relevantteja riskejä enemmän kuin tarkalla tarkistuslistalla, mutta osallistujille tulee lisäksi oman ja yhteisen oivaltamisen ilo
- **MUTTA! Riskikarttakin edellyttää osaavaa riskianalyysin prosessia ja vetäjää.**

Mitä asioita riskikartoissa on?

- Riskikartoissa ei ole paljonkaan suoria riskejä, vaan alueita, joilta riskejä voidaan ”oivaltaa”
 - Tarkastelun kohteen konseptin elementit
 - Tärkeimmät menestystekijät
 - Asiakokonaisuudet, jotka koetaan tärkeiksi ja merkityksellisiksi
 - Kriittiset asiat, kuten pakolliset vaatimukset ja asiakkaan näkökulma
 - Kokemusperäisesti riskialttiit alueet
 - ...Mutta myös yksittäisiä hyvin tärkeitä riskejä

Sovitettava kontekstiin

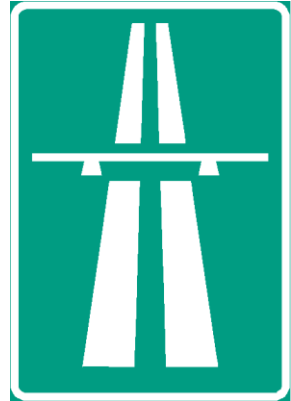
- Riskikartan asiat ovat siis sellaisia, joita yleensä pitää suunnitella ja joista pitää keskustella
 - Riskikartta jatkaa sitä prosessia, nyt riskien näkövinkkelistä
- Mutta asiat ovat kohtuullisesti kontekstista riippuvia, eli kartat kannattaa sovittaa kulloiseenkin tilanteeseen (ainakin, jos jotain karttaa käytetään säännöllisesti – kuten projektikohtaisia riskikarttoja)

Tyypillinen käyttösessio

- Esimerkiksi ohjelmistoprojektin riskianalyysi voi tapahtua suunnilleen seuraavasti pienellä porukalla
 1. Session aloitus, tavoitteiden, agendan ja pelisääntöjen kuvaus
 2. Riskien tunnistaminen projektien riskikarttaa läpikäyden
 - ”Käydäänpä sitten riskikarttaa läpi kellon suuntaan kiertäen. Aloitetaan ’asiakastarpeista ja vaatimuksista’. Onko projektisuunnitelmassa sellaista, mikä voisi vaarantaa sen, että asiakas ei saa sitä, mitä on hakemassa? Sana on vapaa.”
 - Löydökset kirjataan sitten riskilistaan, mutta niitä ei käsitellä vielä sen tarkemmin. Puhutaan syistä, mutta ei vielä pohdita sen tarkemmin
 3. Optio: projektin keskeiseen teemaan liittyvän toisen riskikartan läpikäynti
 4. Tarkistava kierros projektiriskien tarkistuslistan avulla – tämä menee nopeasti, koska useimpia asioita on jo käsitelty!
 5. Riskilistan läpikäynti, riskien suuruuden arviointi, toimenpiteiden alustava suunnittelu ja osoitus henkilöille

Joskus on tingittävä

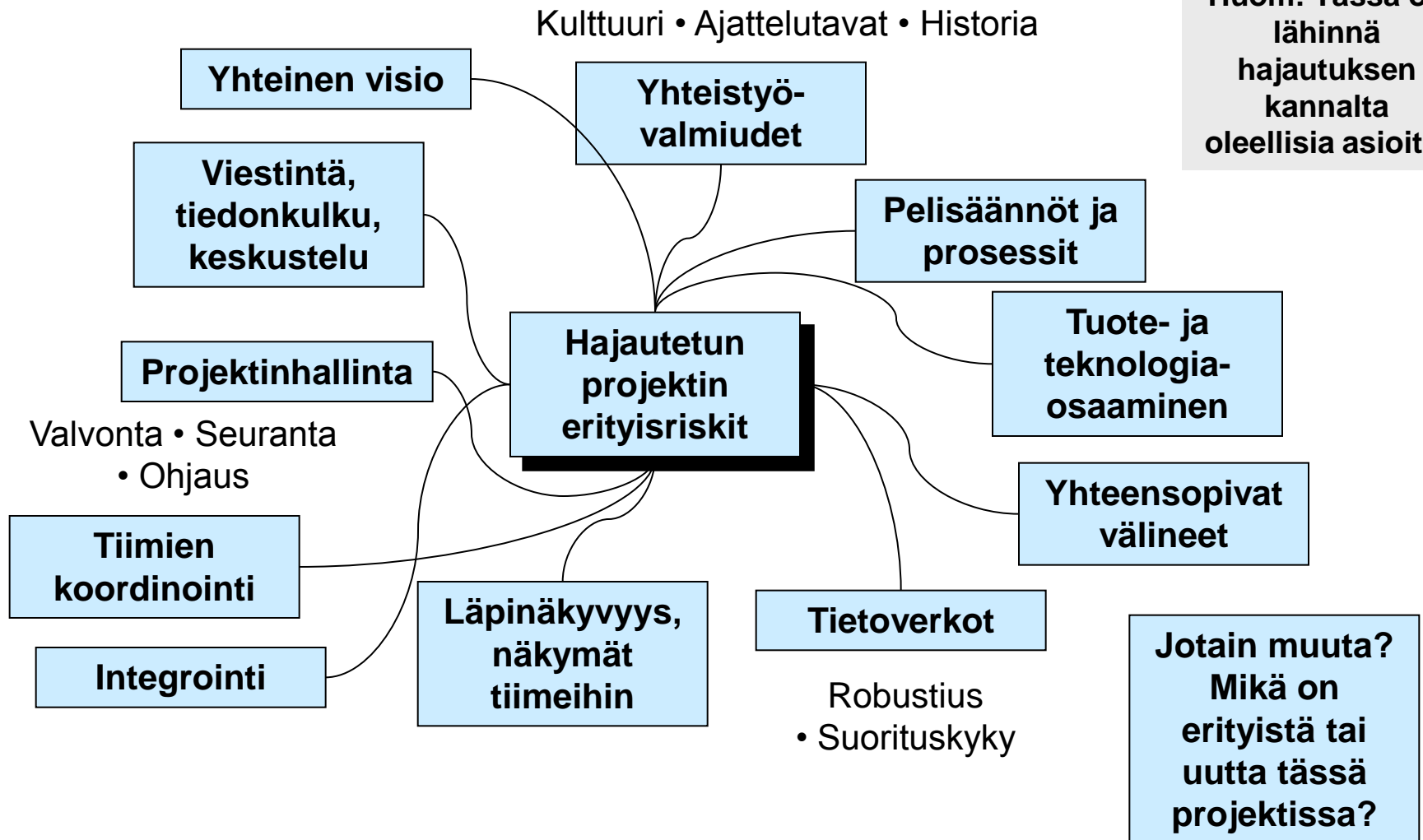
- Aina ei ole aikaa toimia kaikkien taiteen sääntöjen mukaan, kun esimerkiksi aika ei riitä
- Silloin muistetaan, että on parempi tehdä jotain hyödyllistä kuin olla tekemättä mitään
- **Riskikarttaa voi käyttää työkaluna niin lyhyissä sessioissa kuin huvittaa – toisin kuin muita välineitä, joiden kanssa menee aina tietty minimiaika – ja olla käyttämättä mitään muita välineitä**

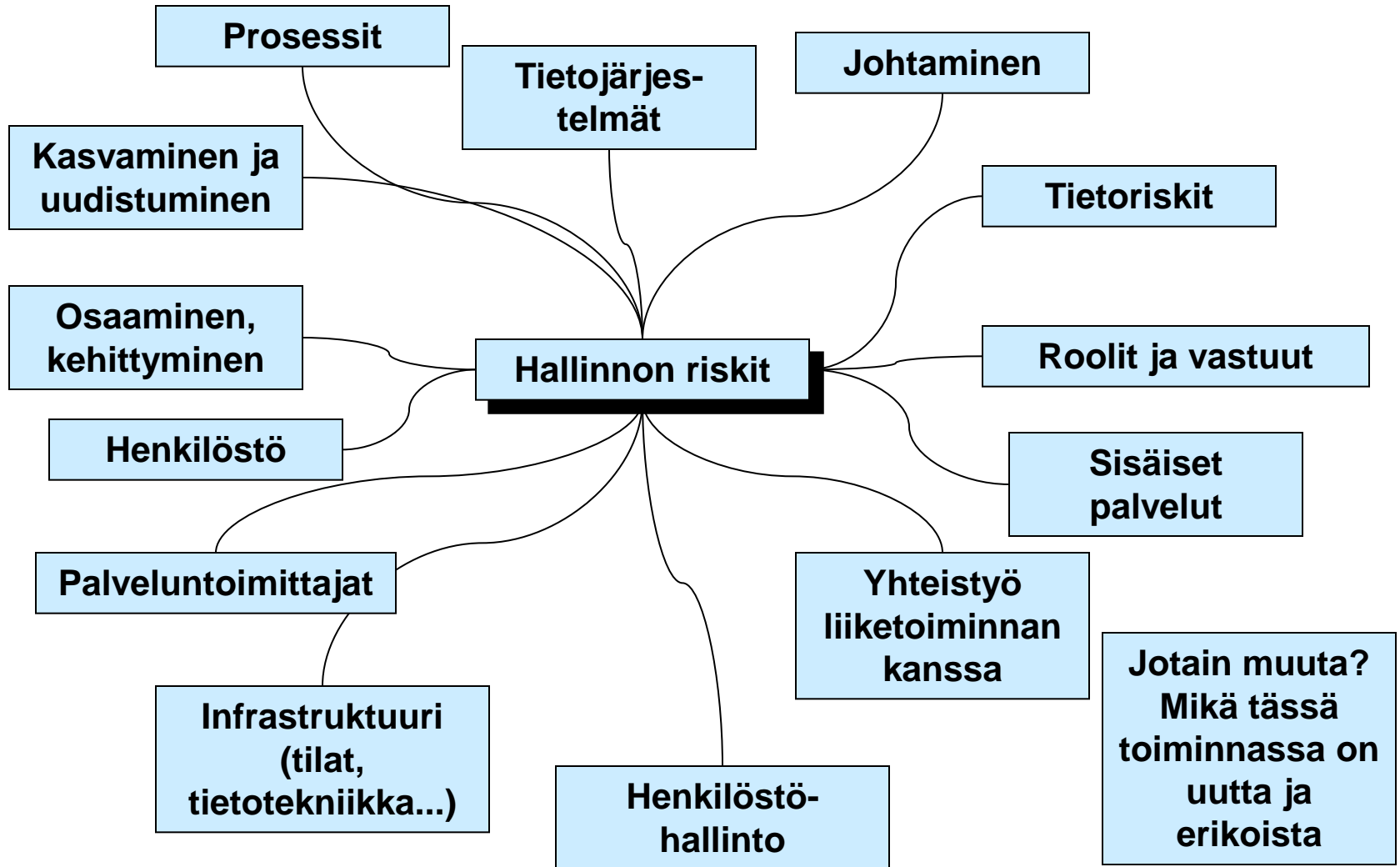
Esimerkkejä

- Seuraavilla sivuilla on riskikarttoja moniin eri tarkoitukseen lähinnä ICT-organisaatioiden tarpeisiin
 - Yritystason analyysistä käyttöliittymiin ja testaukseen
 - Riskikartat ovat aakkosjärjestyksessä
- 1990-luvulla riskikarttoja tehtiin Pk-yrityksen riskienhallinta -hankkeessa, jonka välinesarjasta löytyy lisää riskikarttojen lisäksi paljon muutakin hyödyllistä, [ks. http://www.pk-rh.com/](http://www.pk-rh.com/)

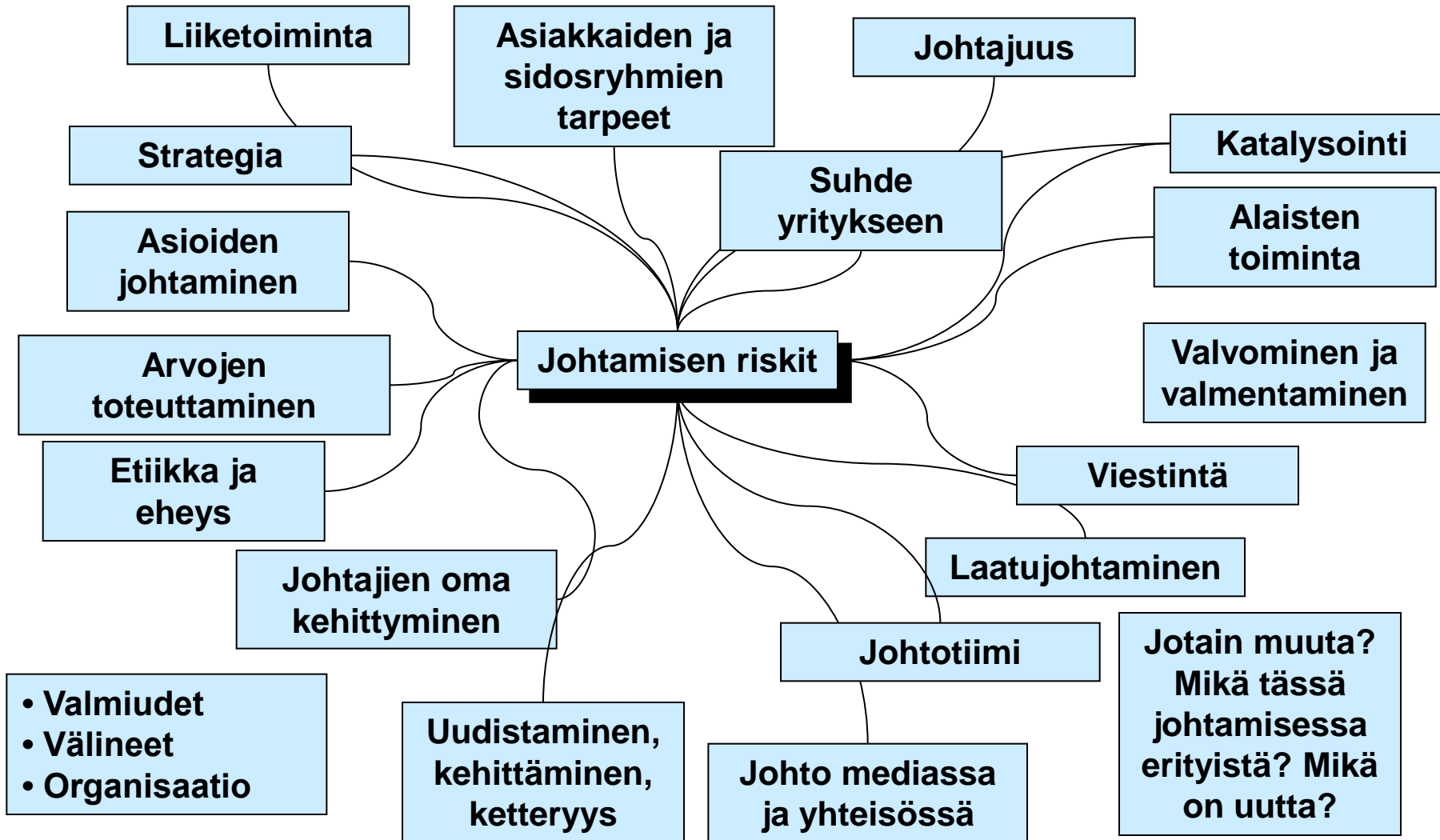
Hajautetun projektin riskikartta

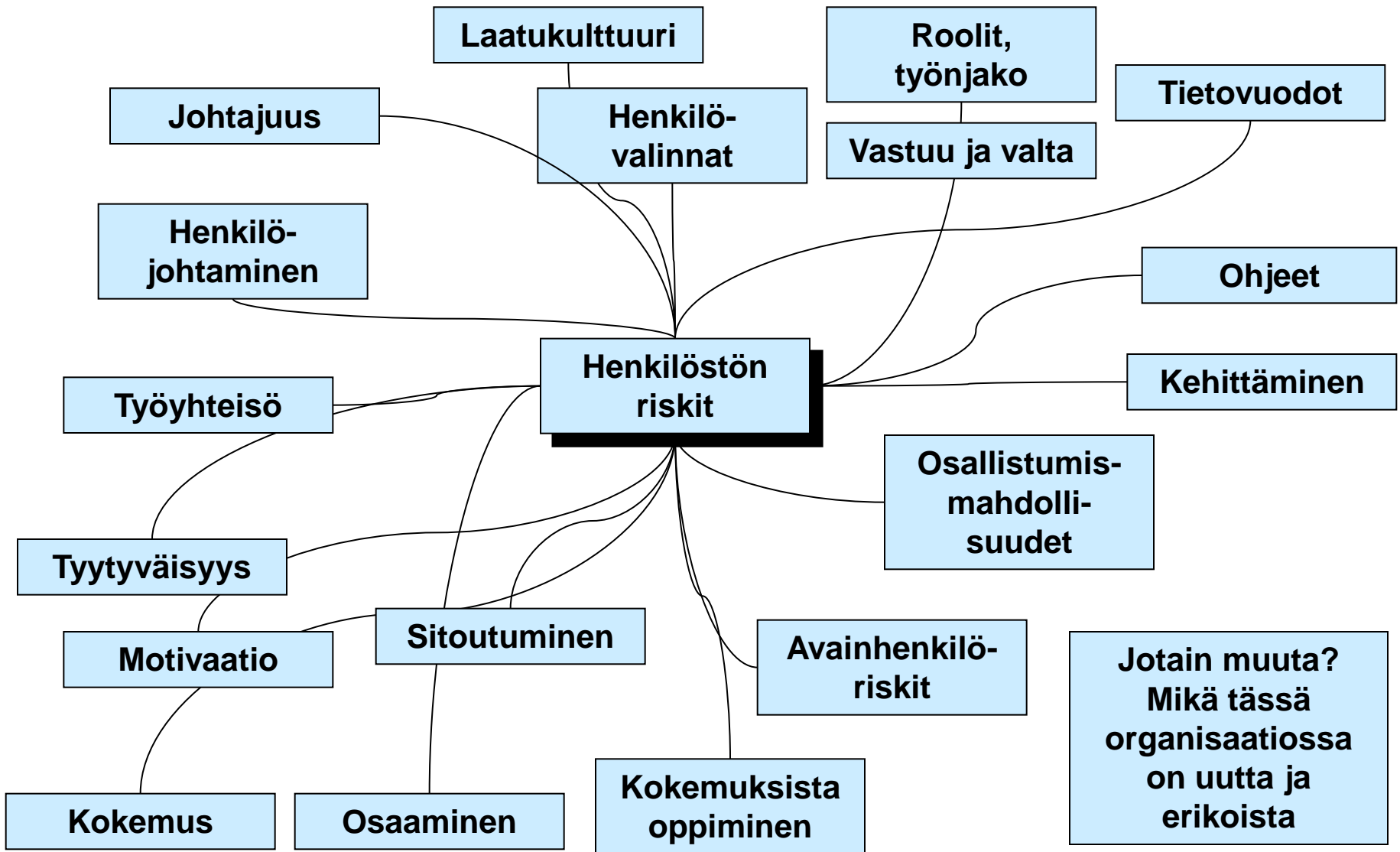
Hallinnon riskikartta

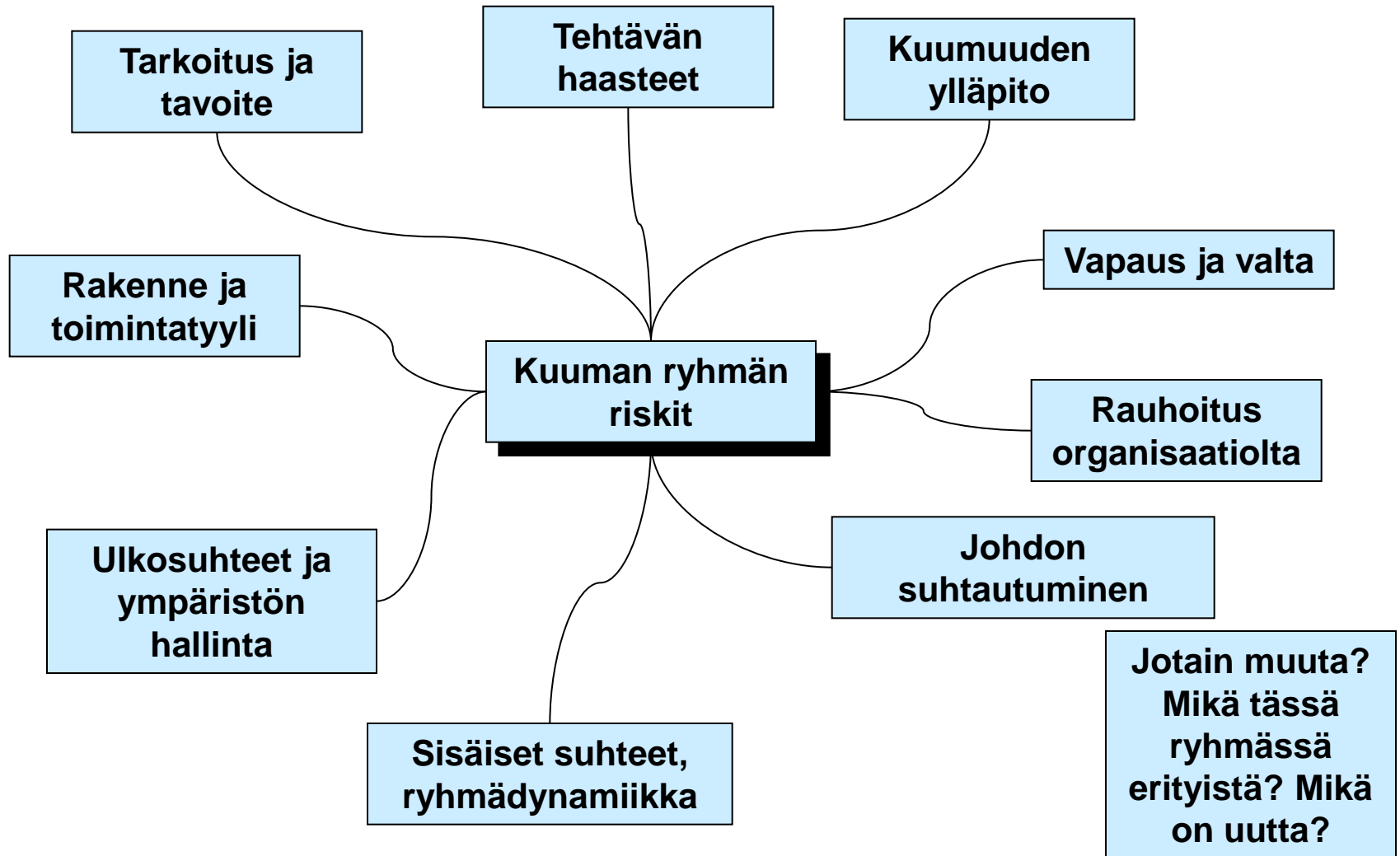
Johtamisen riskikartta

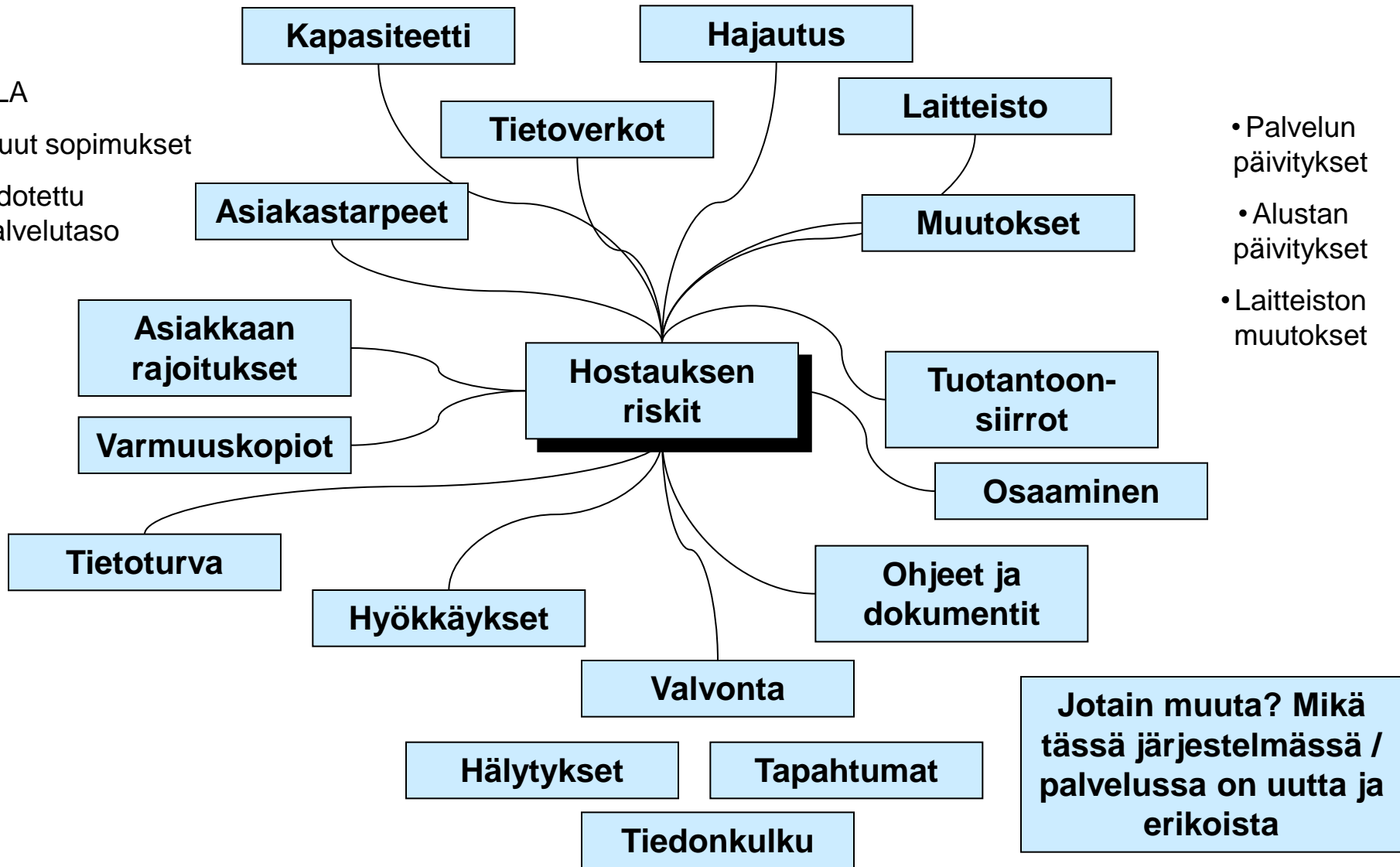
Henkilöstön riskikartta

Kuumen ryhmän riskikartta

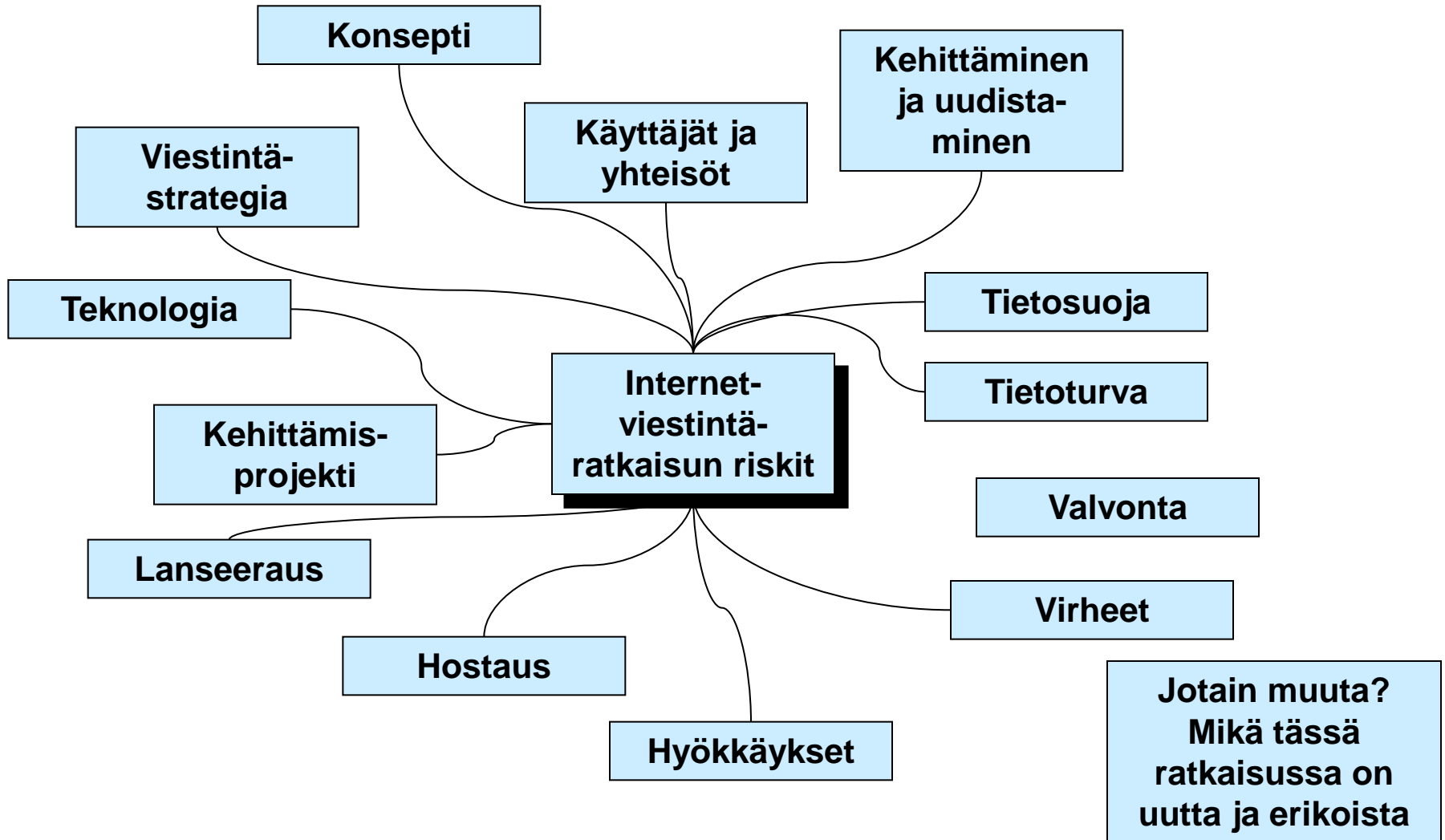
Hostauksen riskikartta

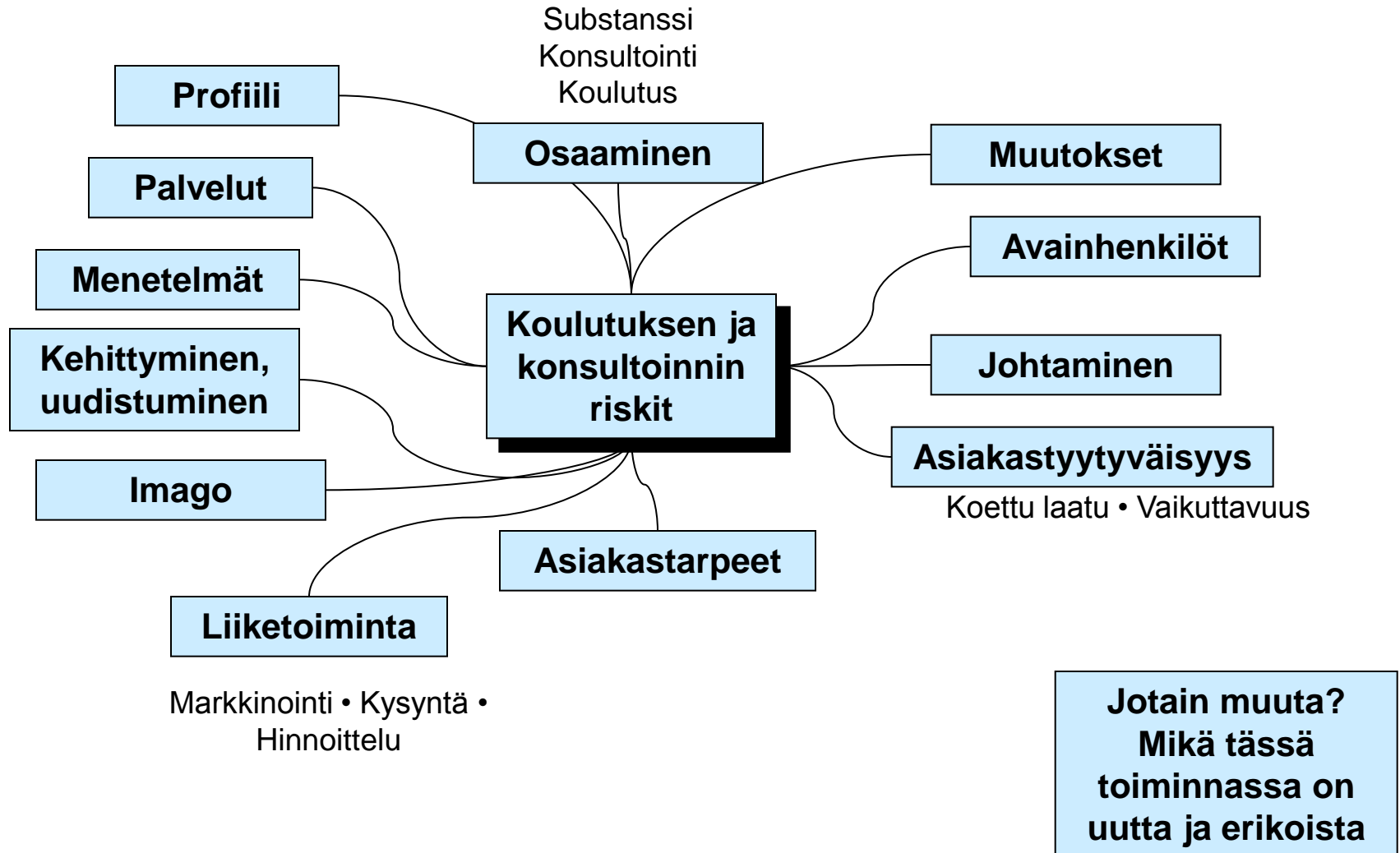
- SLA
- Muut sopimukset
- Odotettu palvelutaso

- Palvelun päivitykset
- Alustan päivitykset
- Laitteiston muutokset

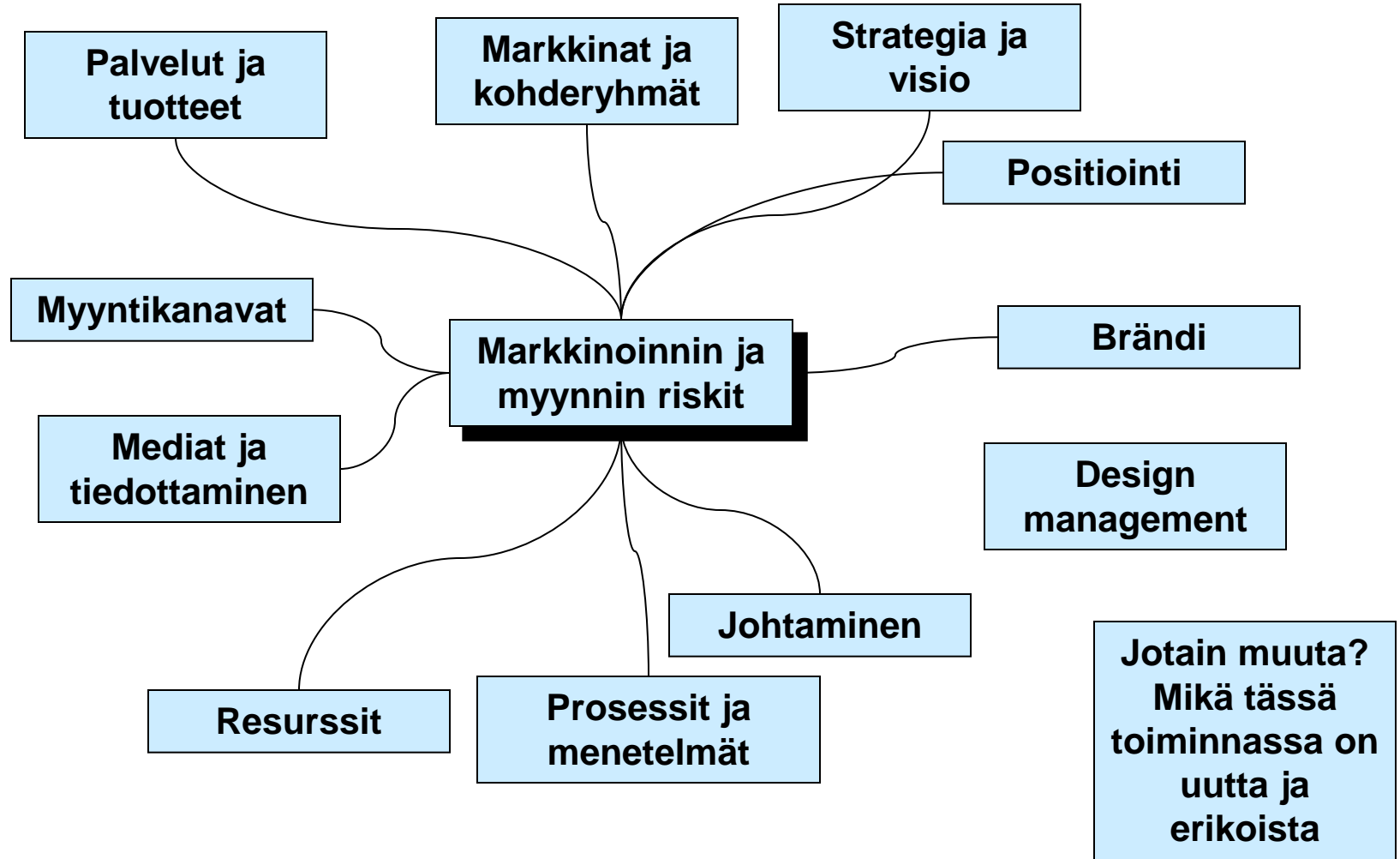
Internet-viestintäratkaisun riskikartta

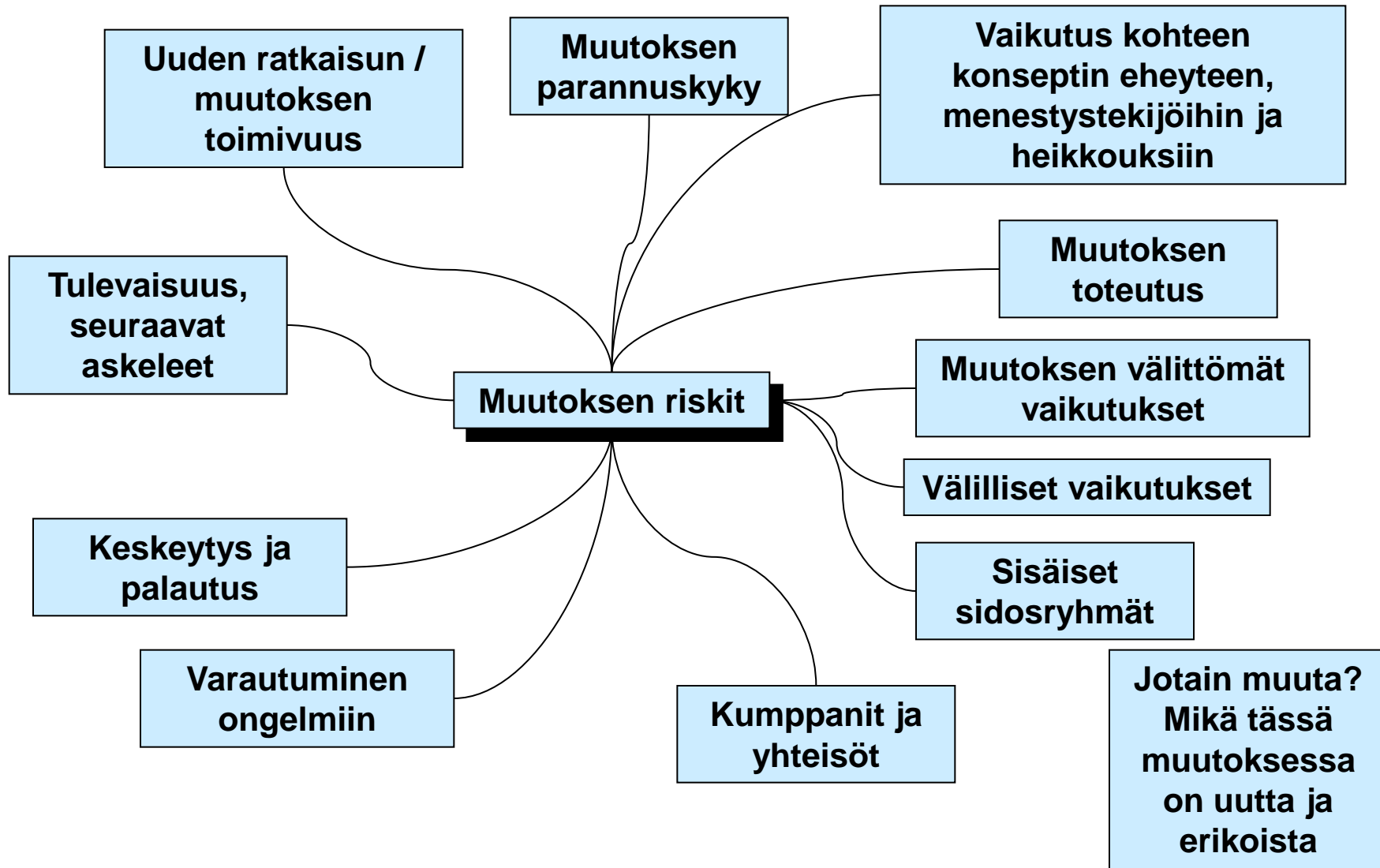
Konsultoinnin ja koulutuksen riskikartta

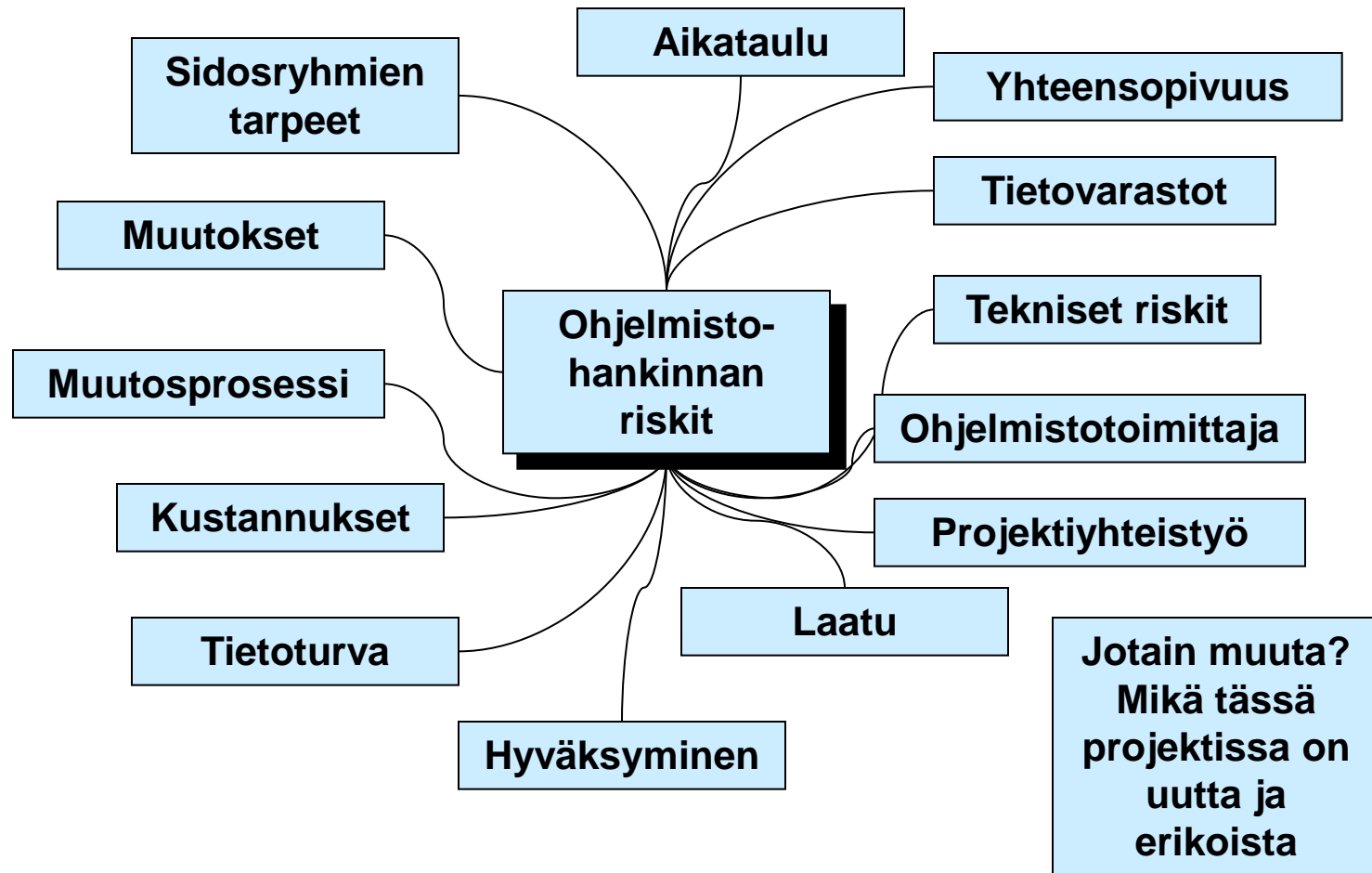
Markkinoinnin ja myynnin riskikartta

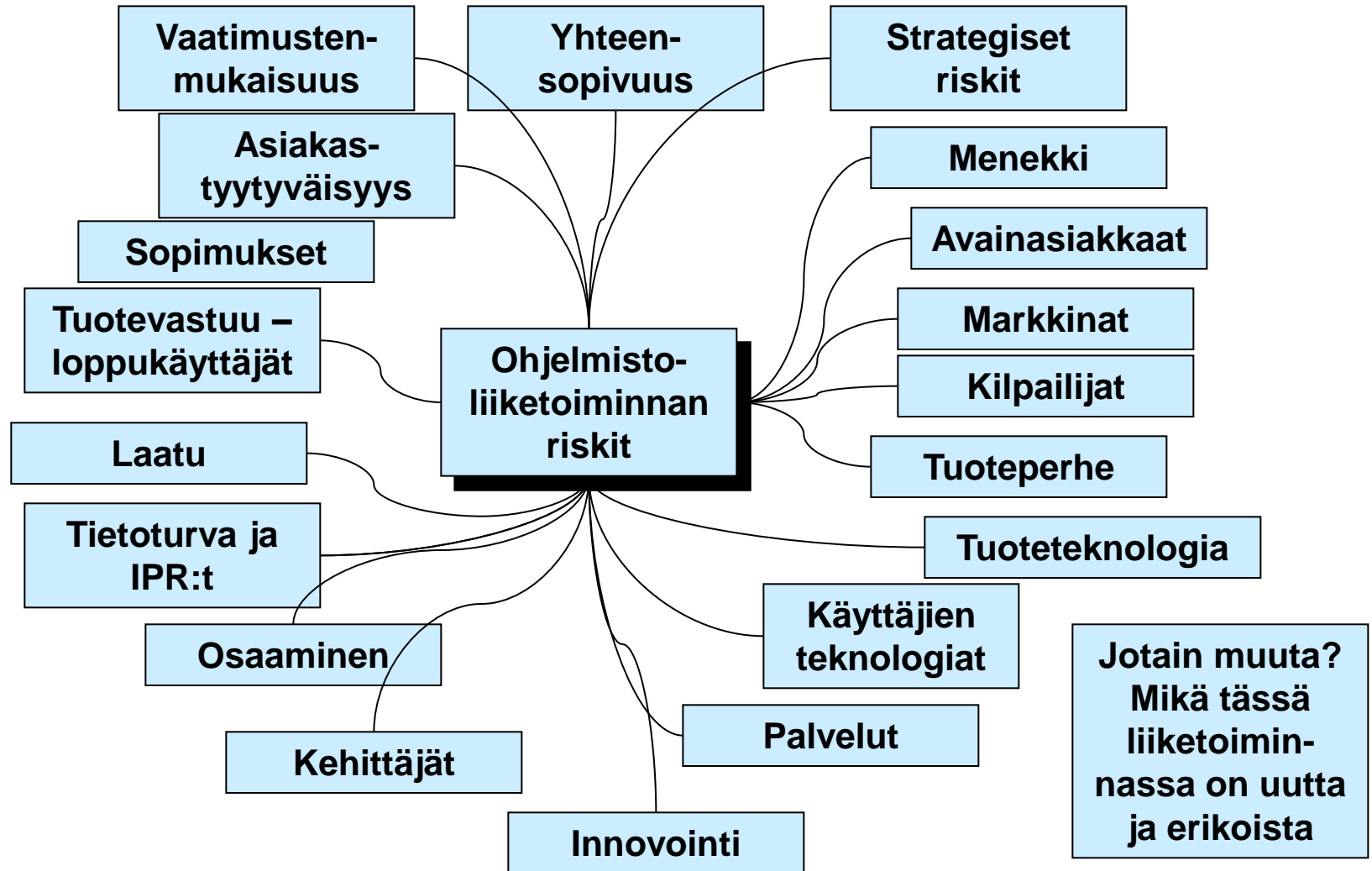
Muutoksen riskikartta

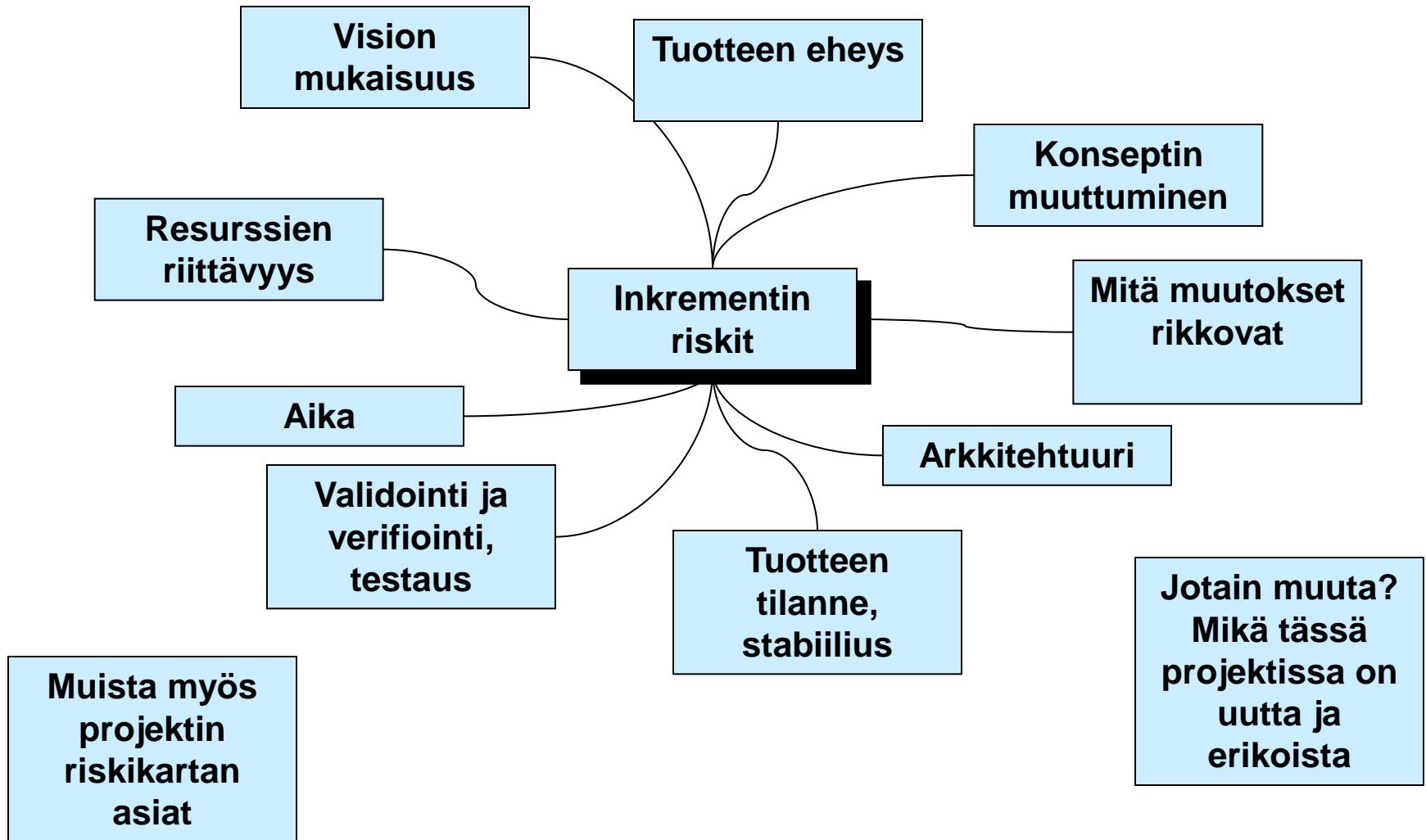
Ohjelmistohankinnan riskikartta

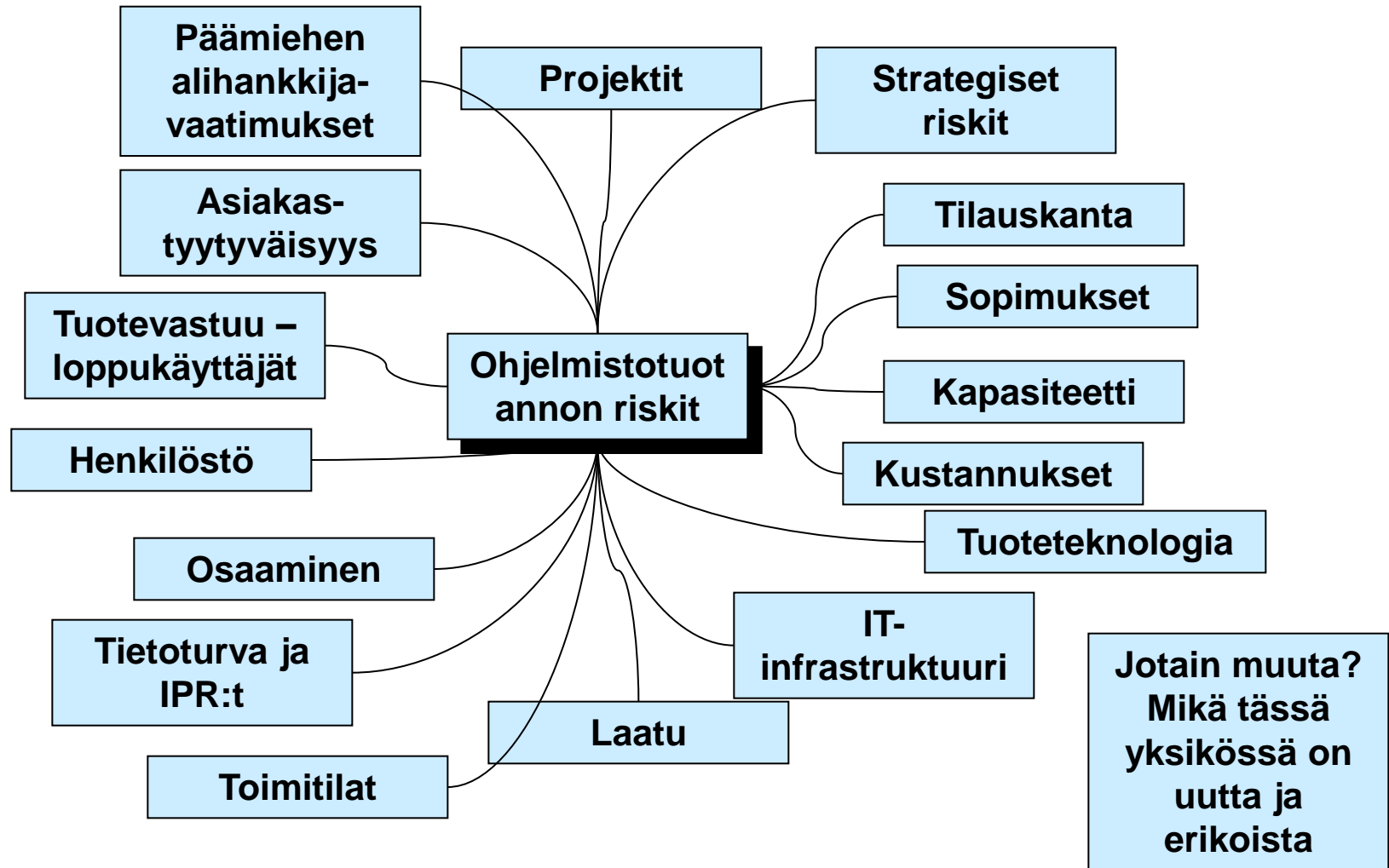
Ohjelmistoliiketoiminnan riskikartta

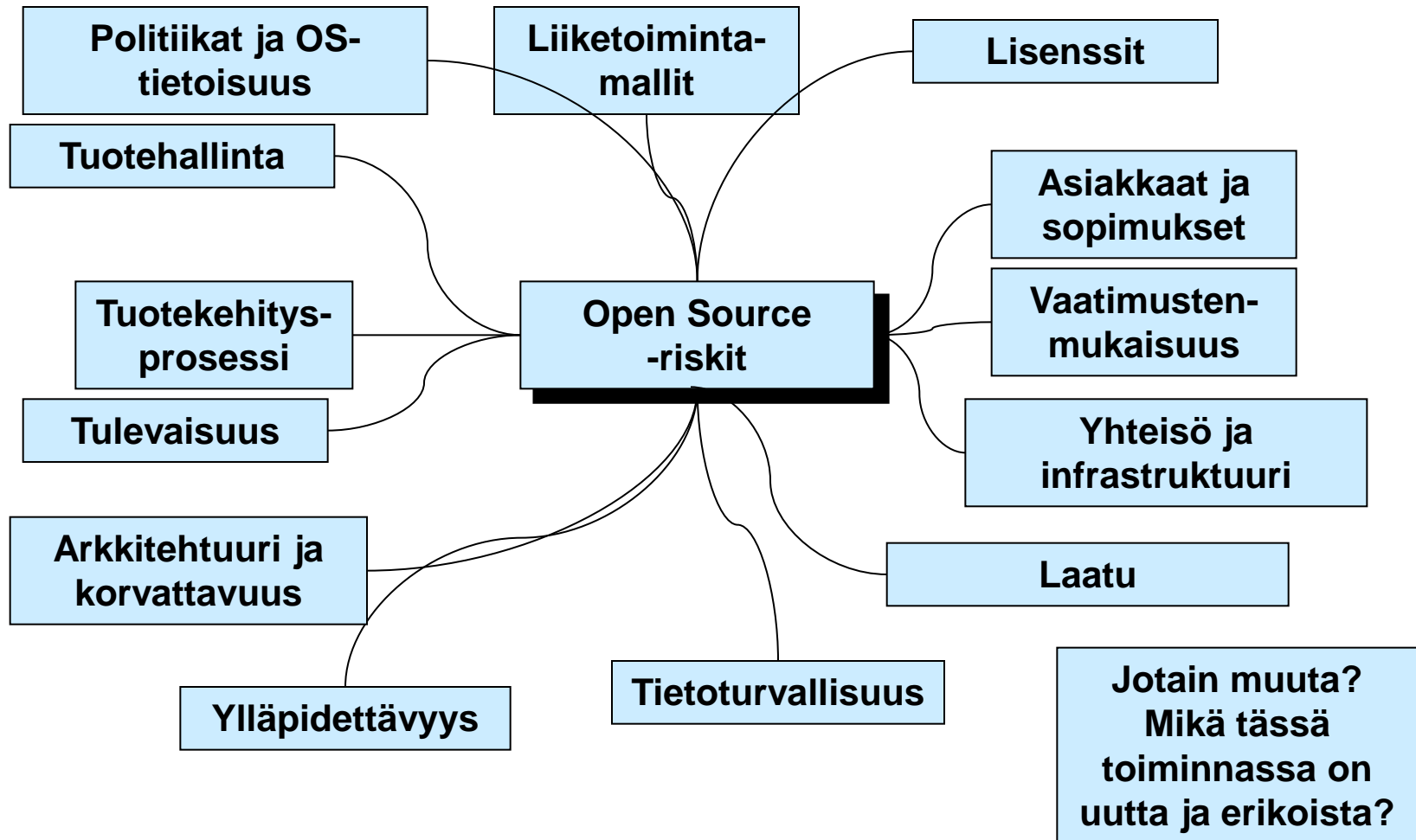
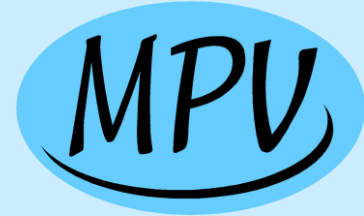
Ohjelmiston inkrementin riskikartta

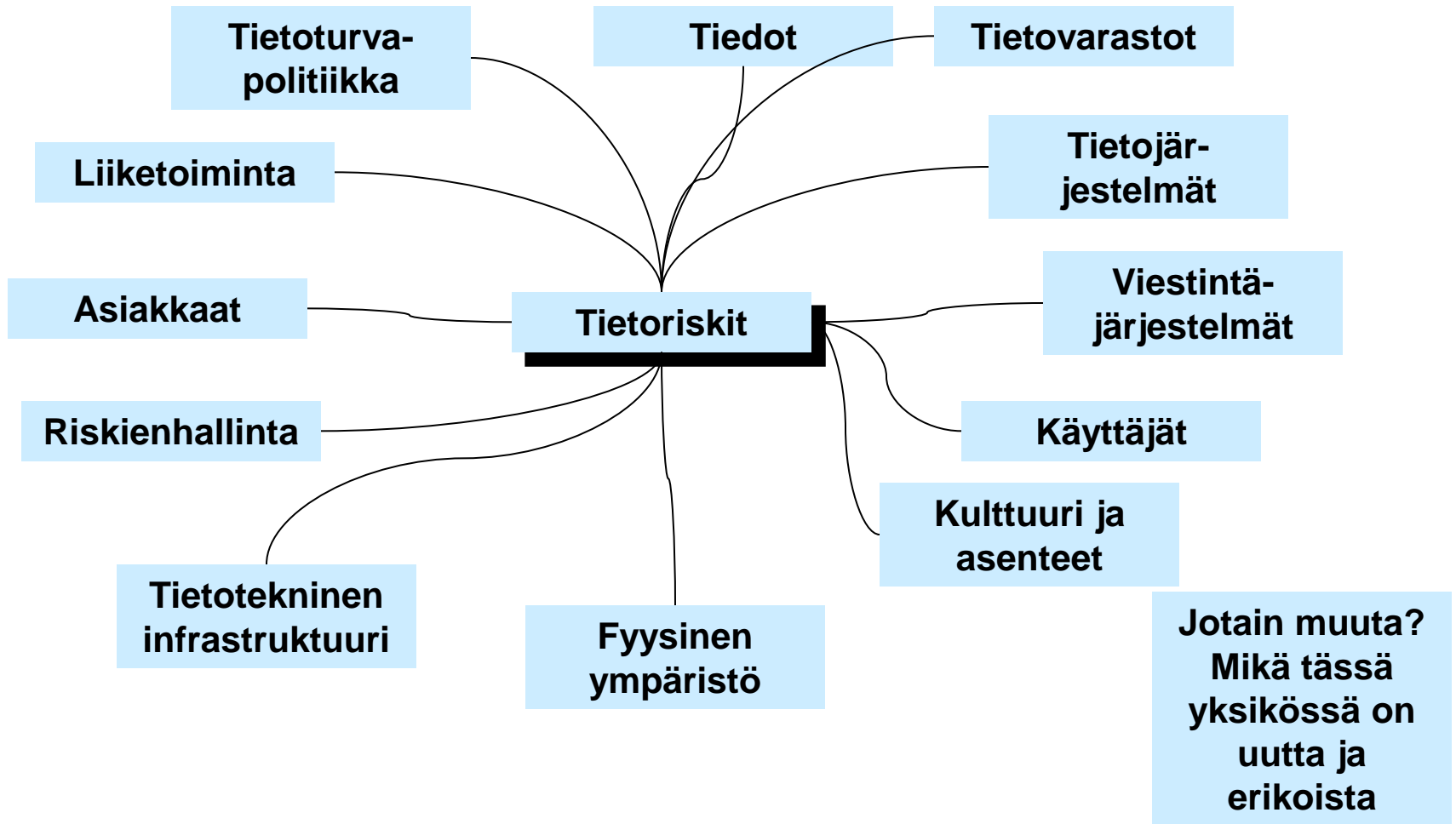
Ohjelmistotuotannon riskikartta

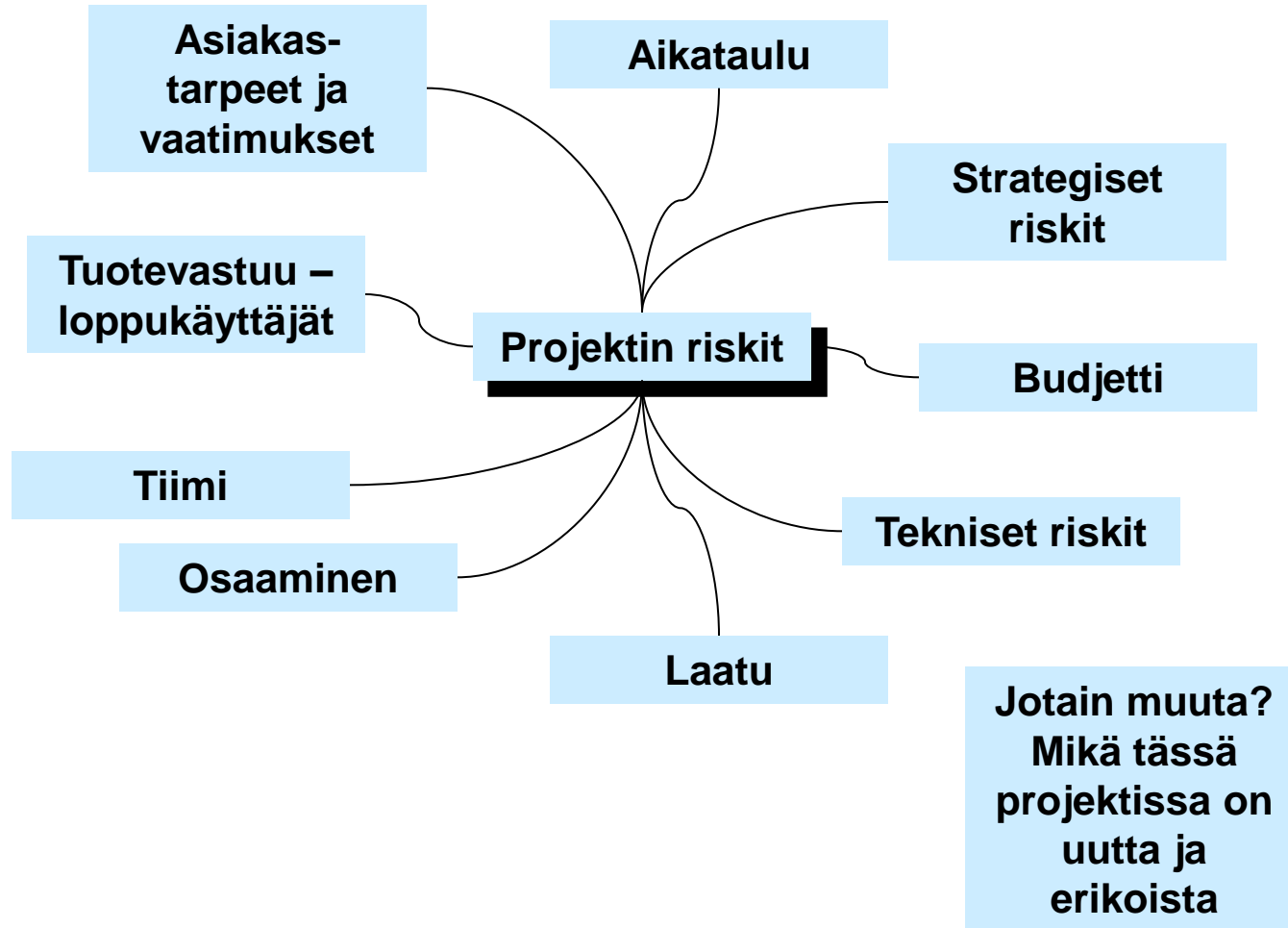
Open Source -integroinnin ja soveltamisen riskikartta

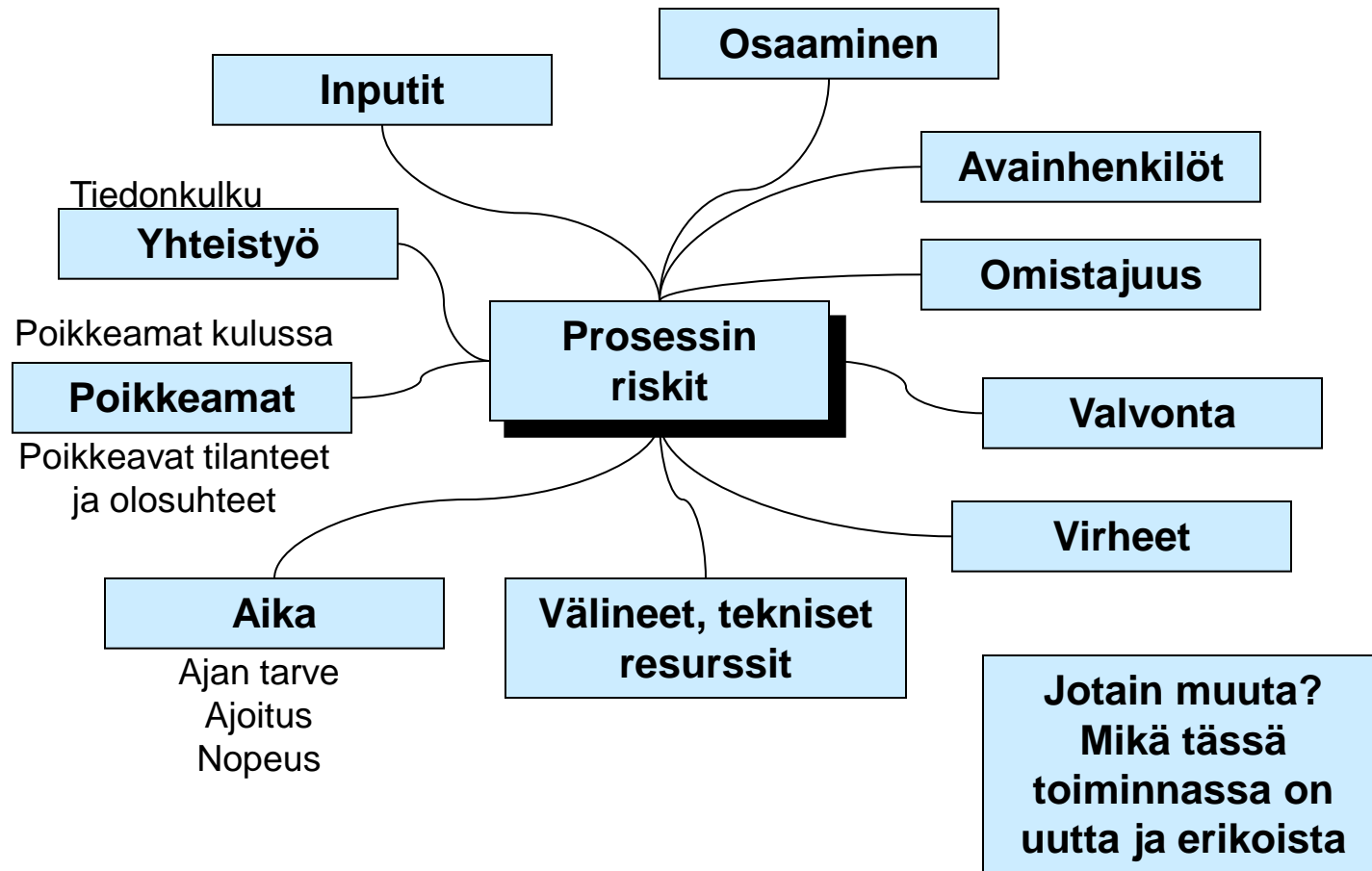
Organisaation tietoriskikartta

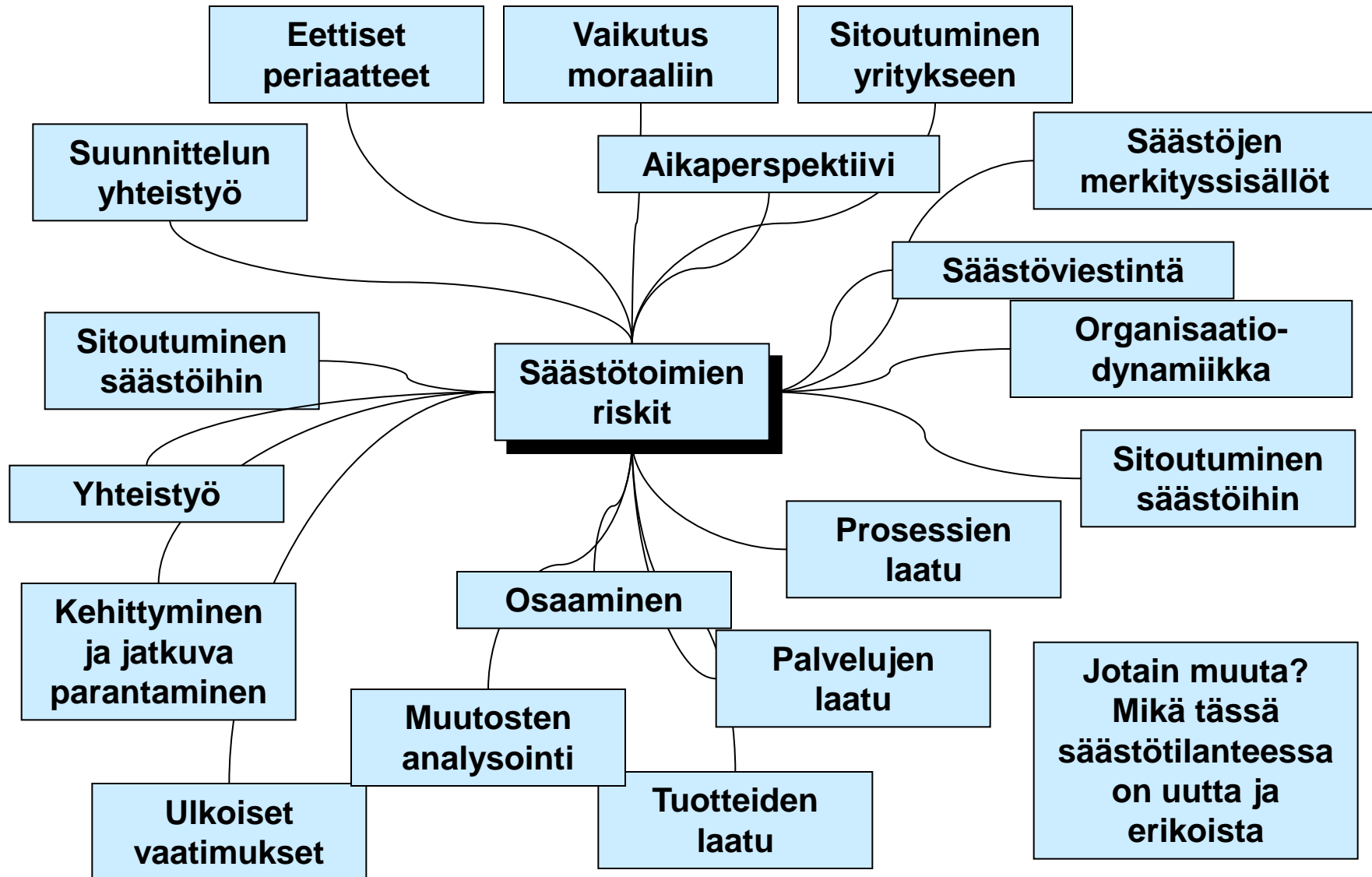
Projektin riskikartta

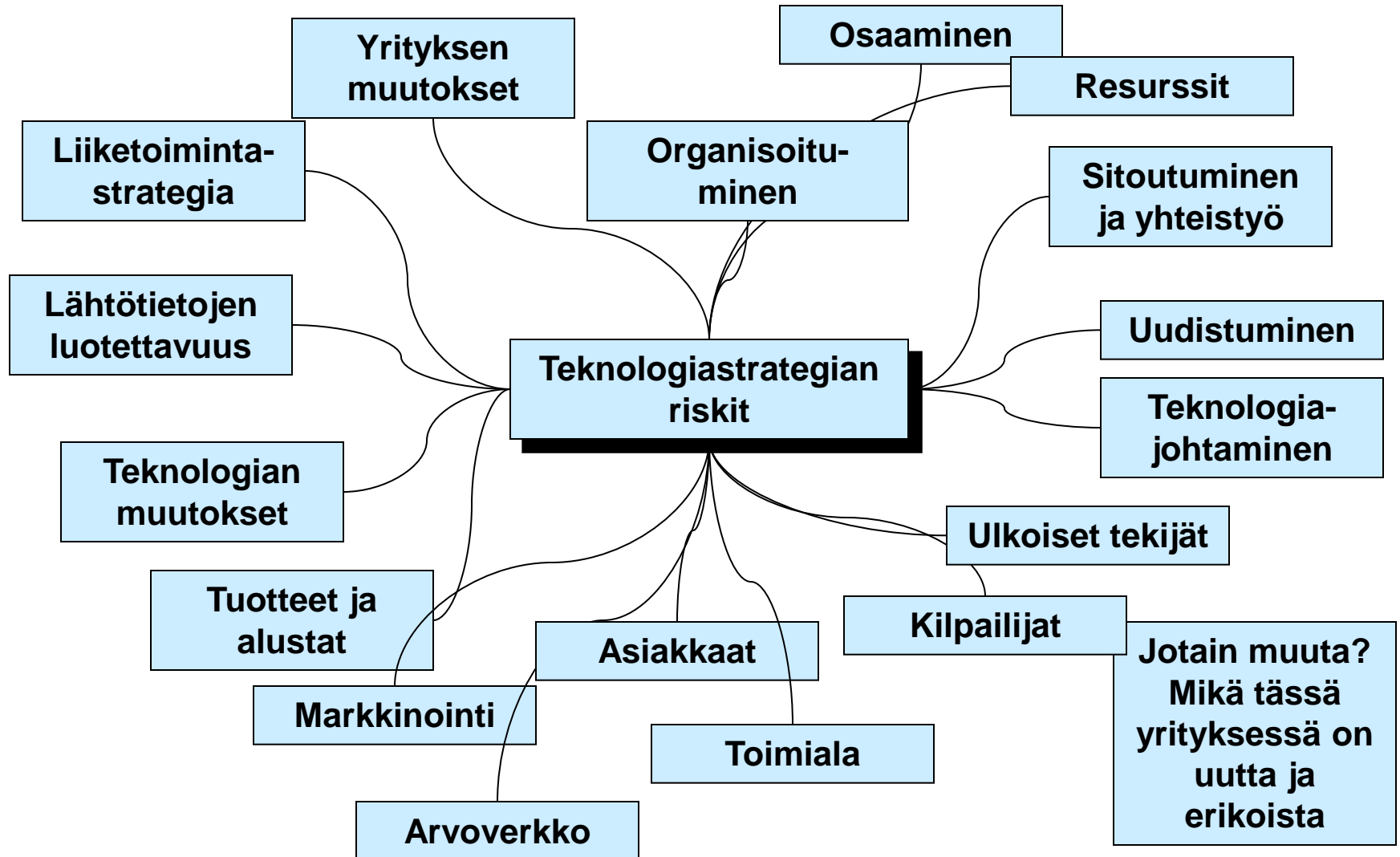
Prosessin riskikartta

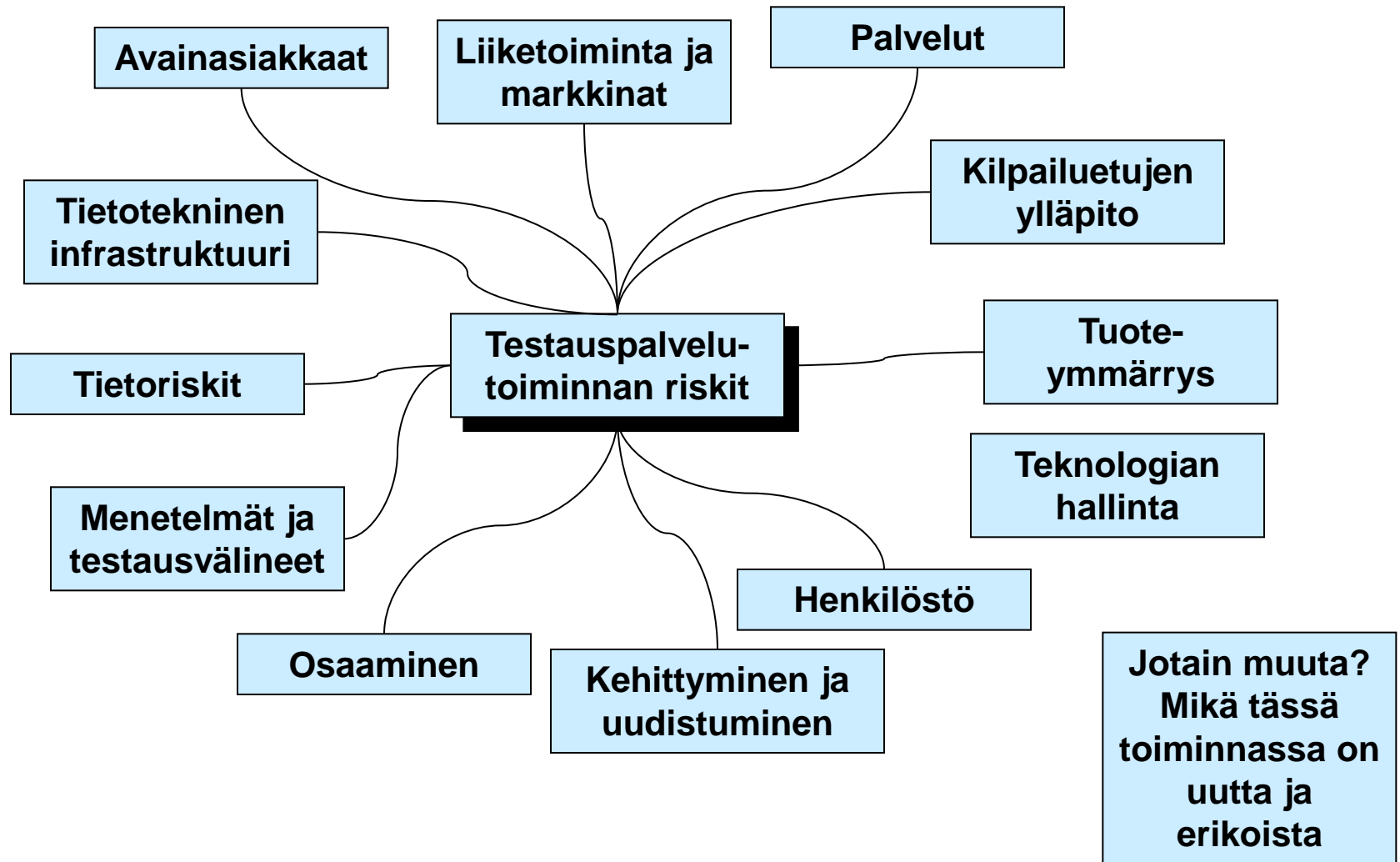
Säästötoimien riskikartta

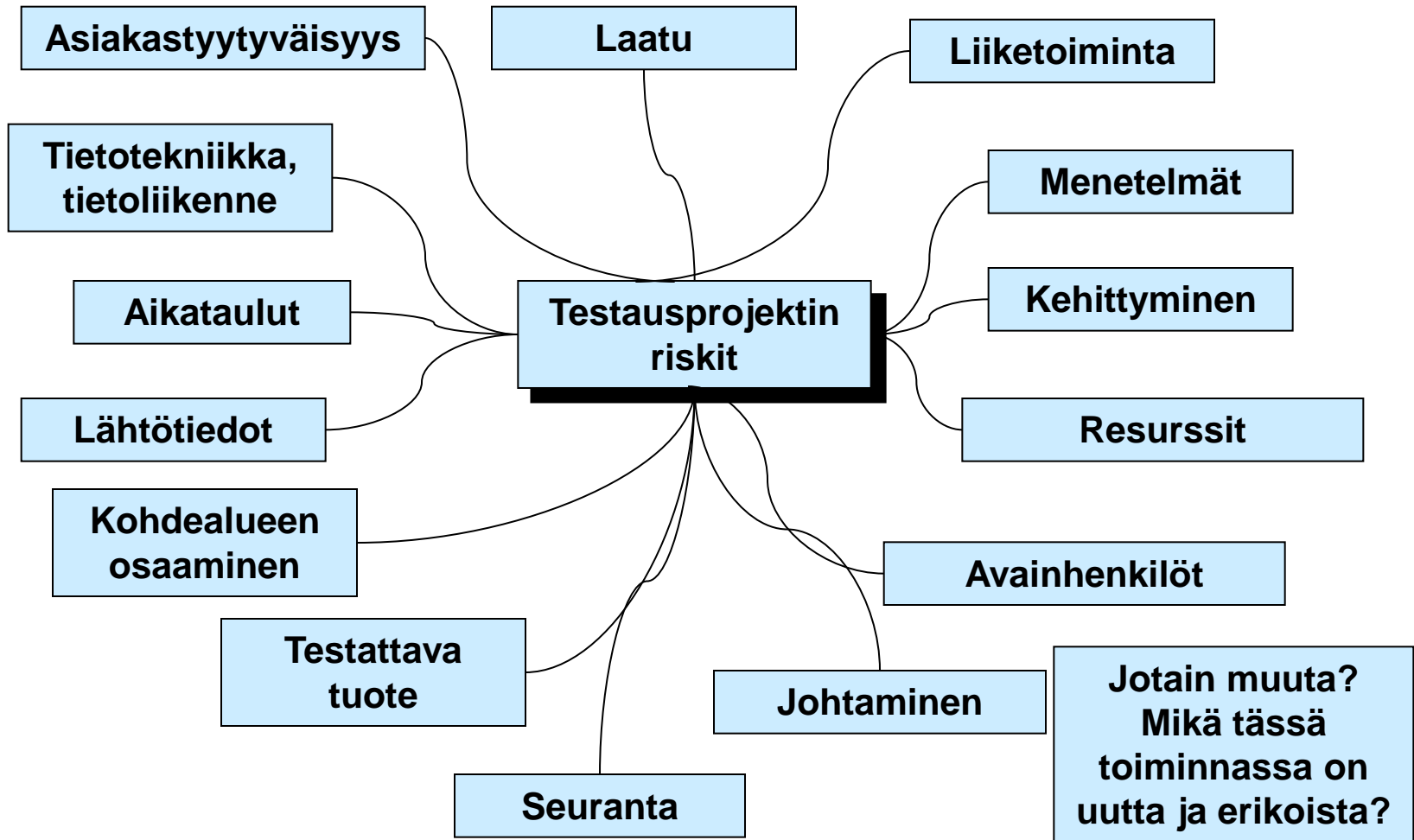
Teknologiastaategian riskikartta

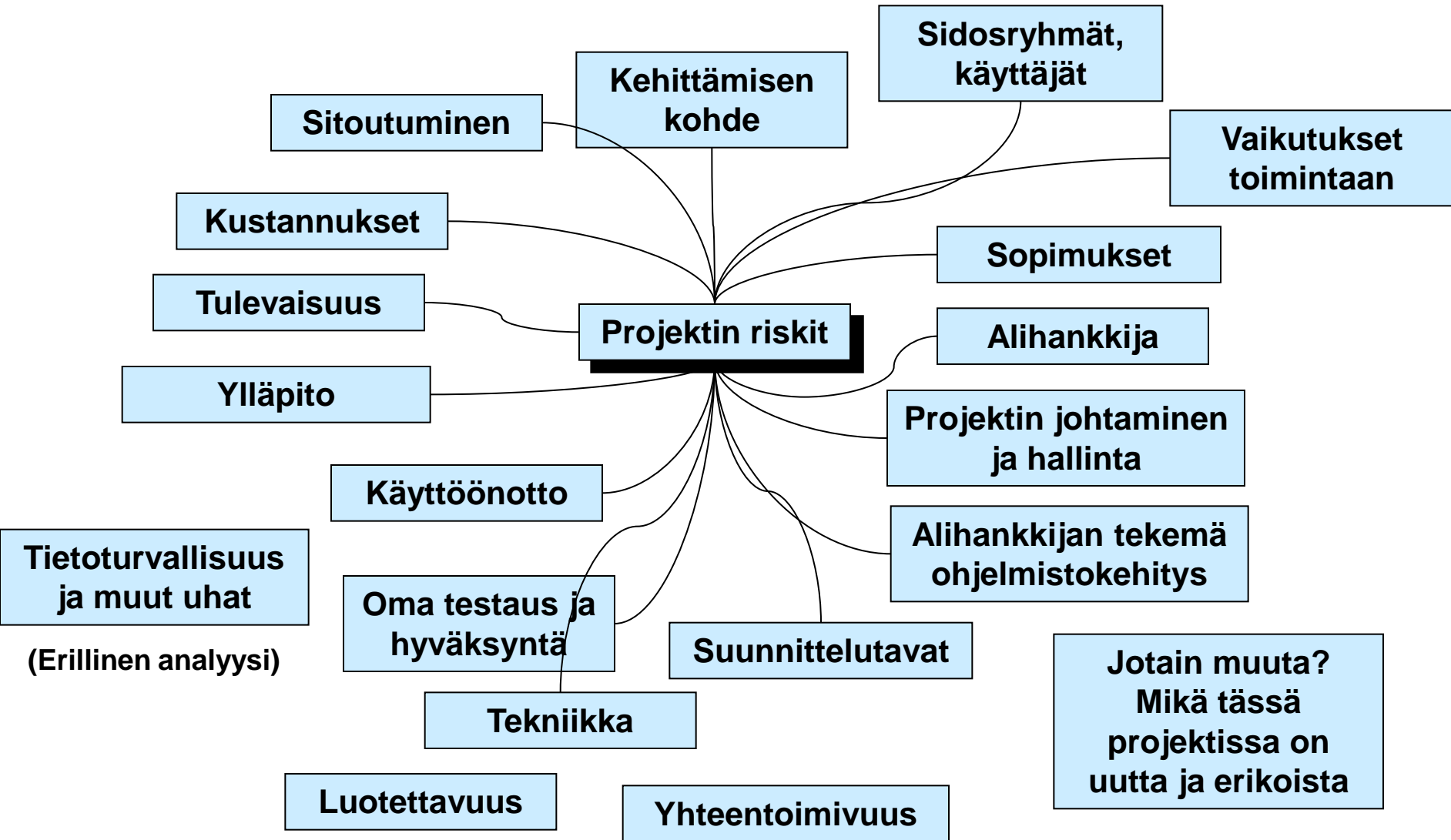
Testauspalvelutoiminnan riskikartta

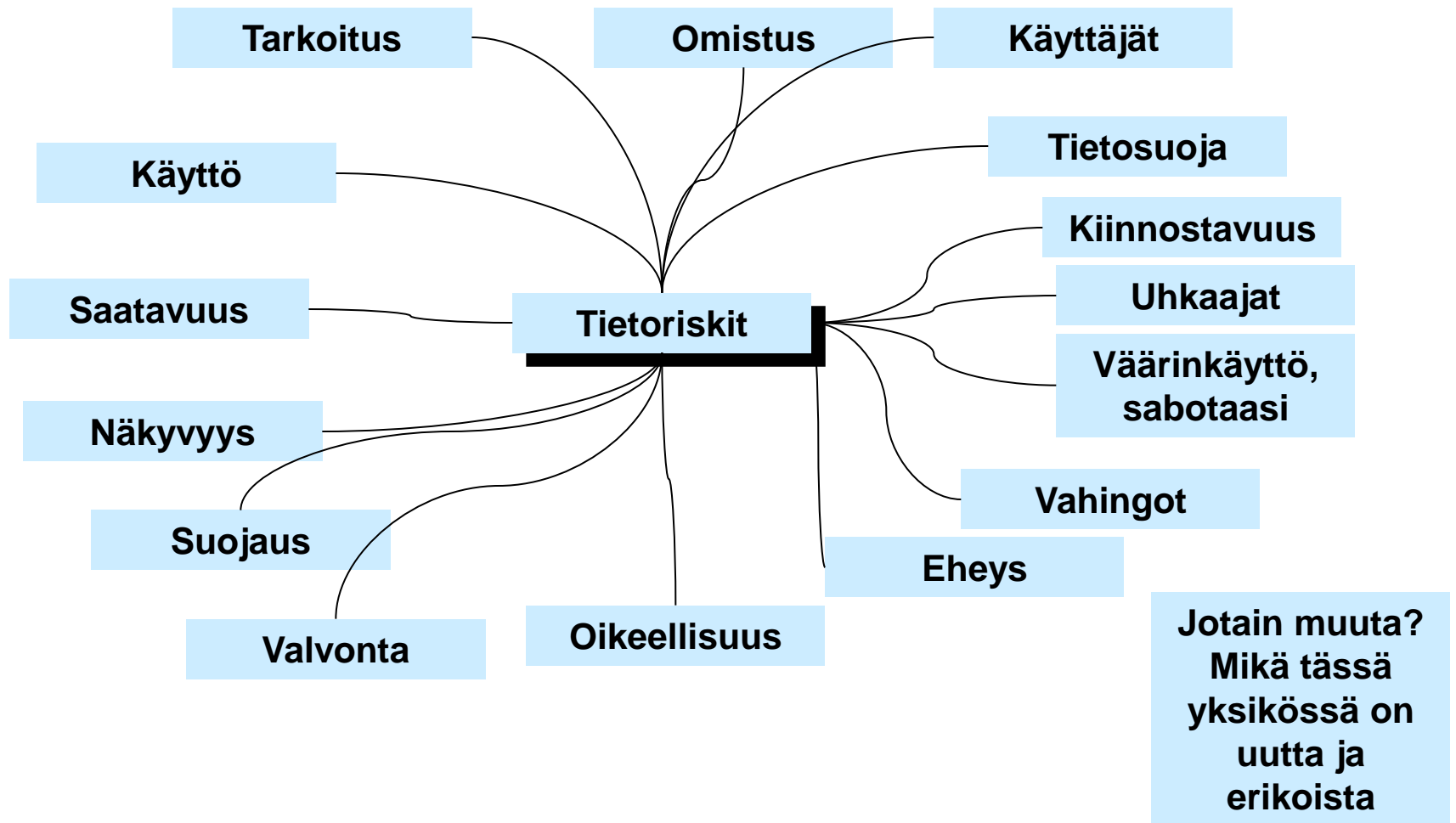
Testausprojektin riskikartta

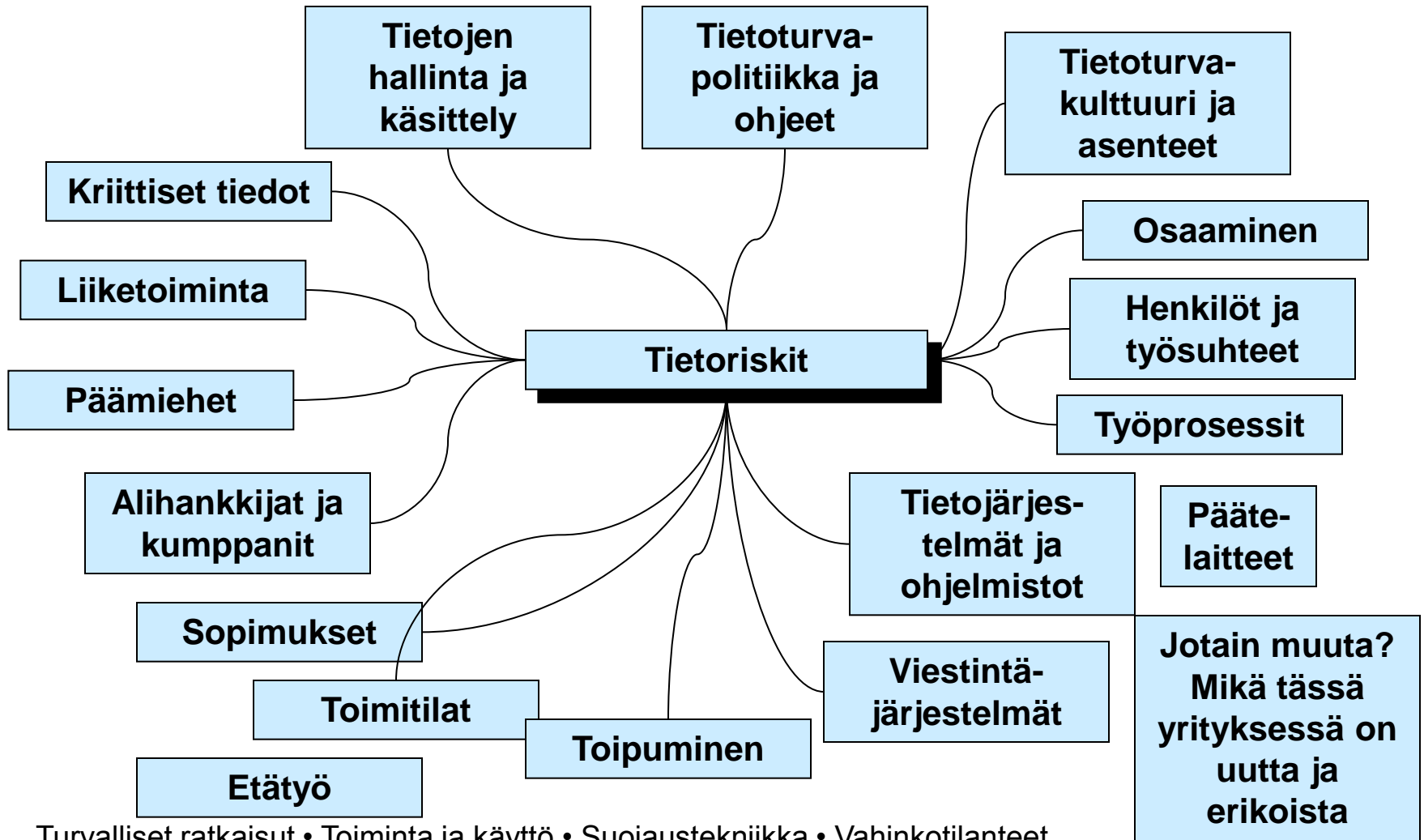
Tietojärjestelmähankinnan riskikartta

Tietojen riskikartta

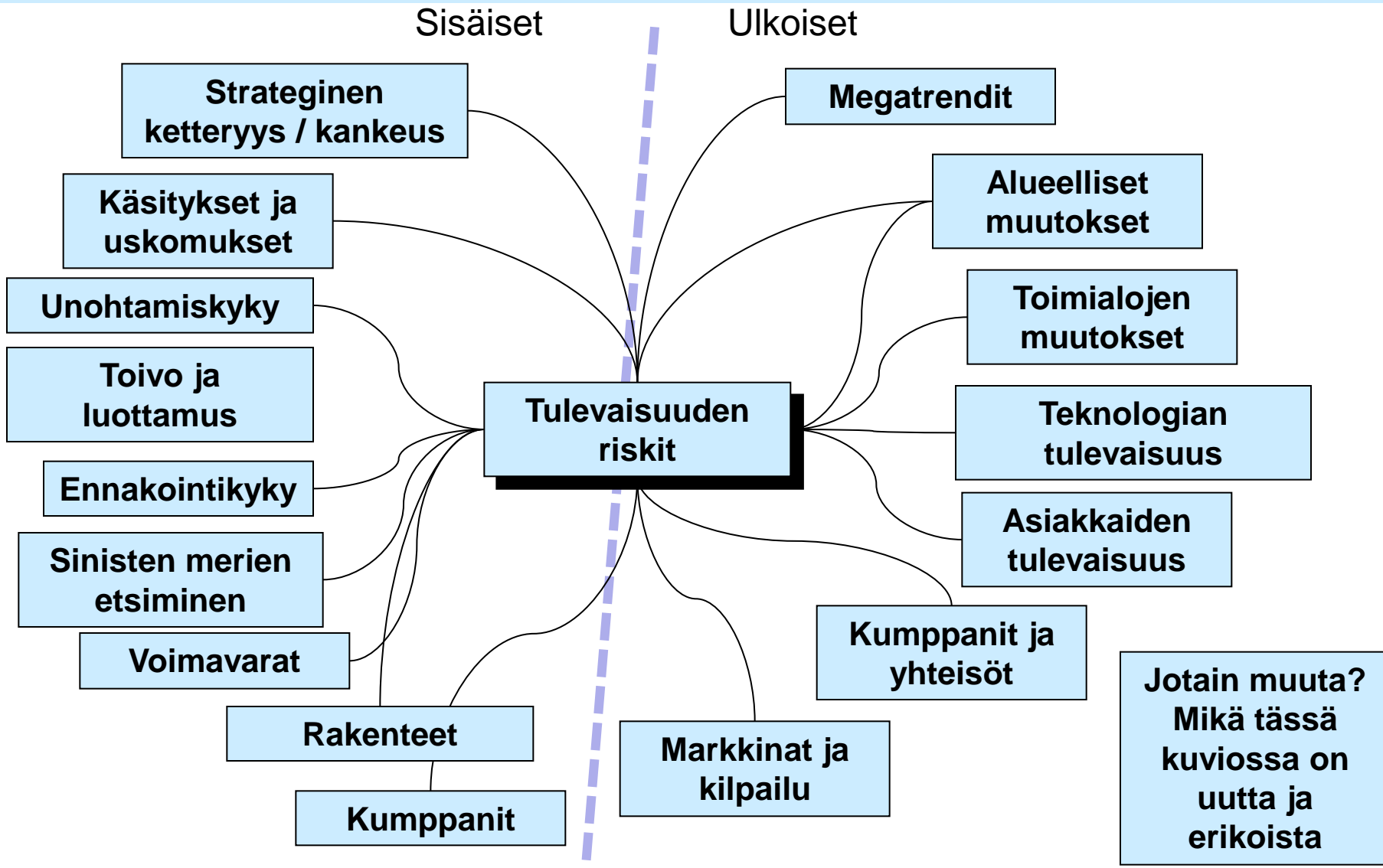

Tietoriskien riskikartta

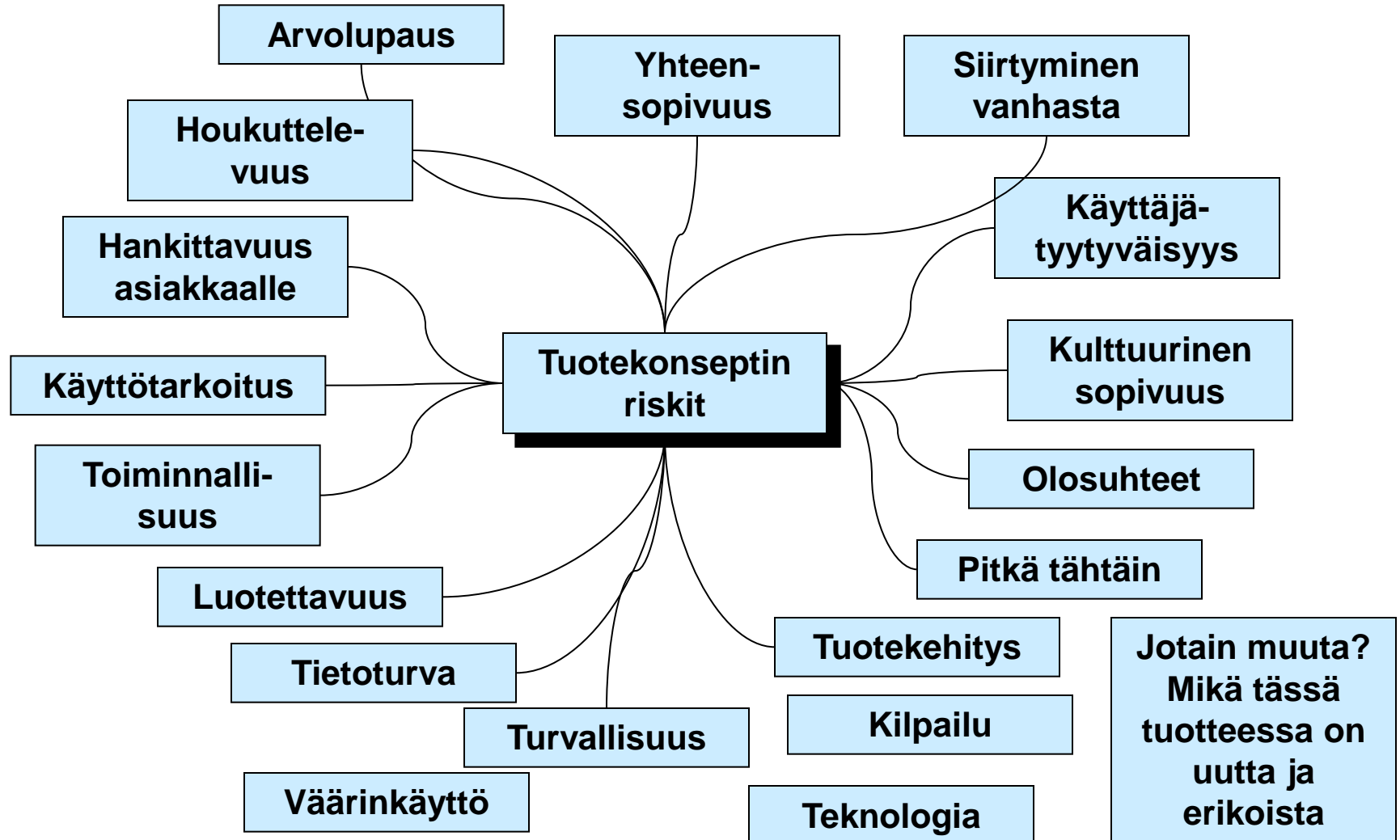

Turvalliset ratkaisut • Toiminta ja käyttö • Suojaustekniikka • Vahinkotilanteet

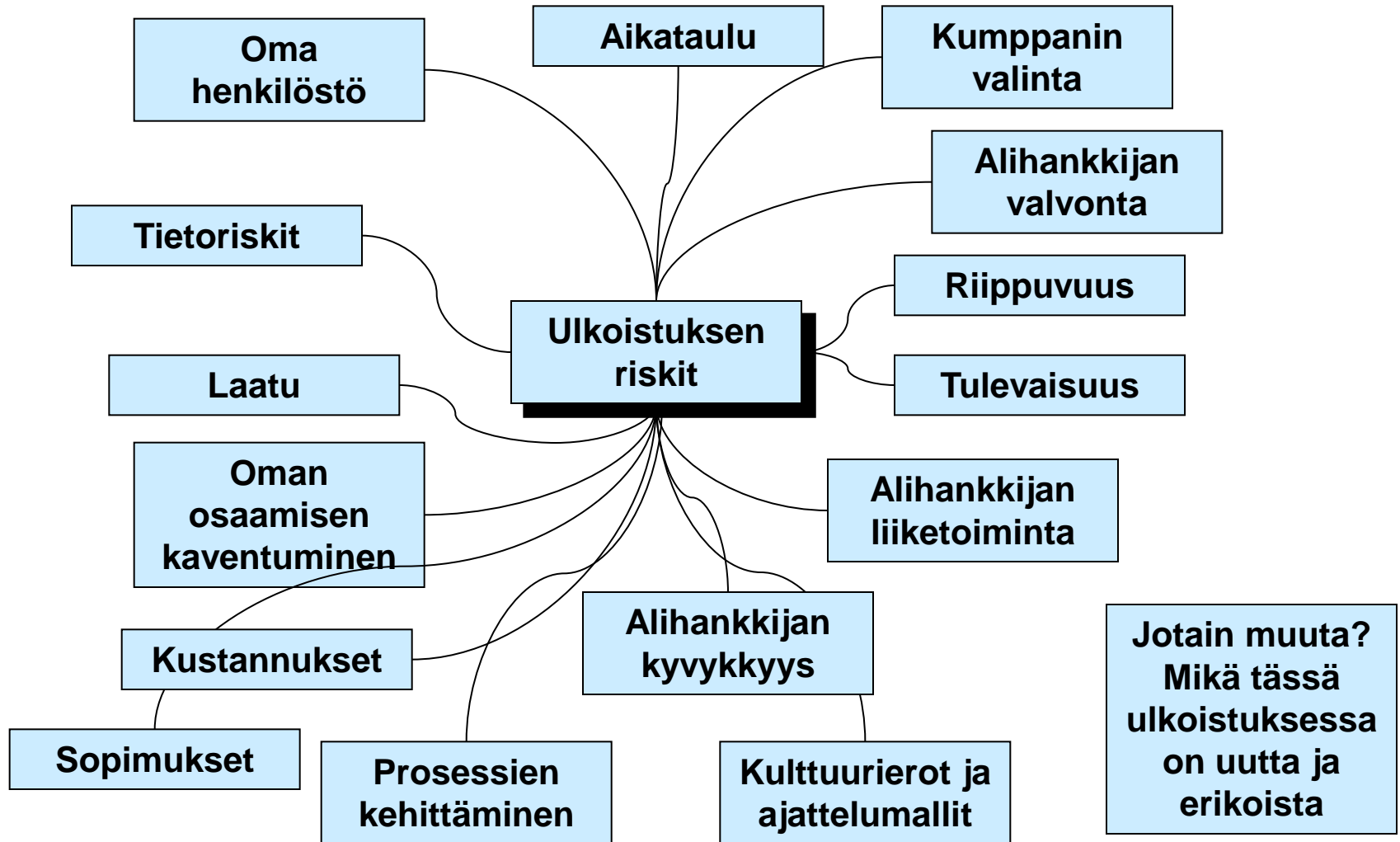
Tulevaisuuden riskikartta

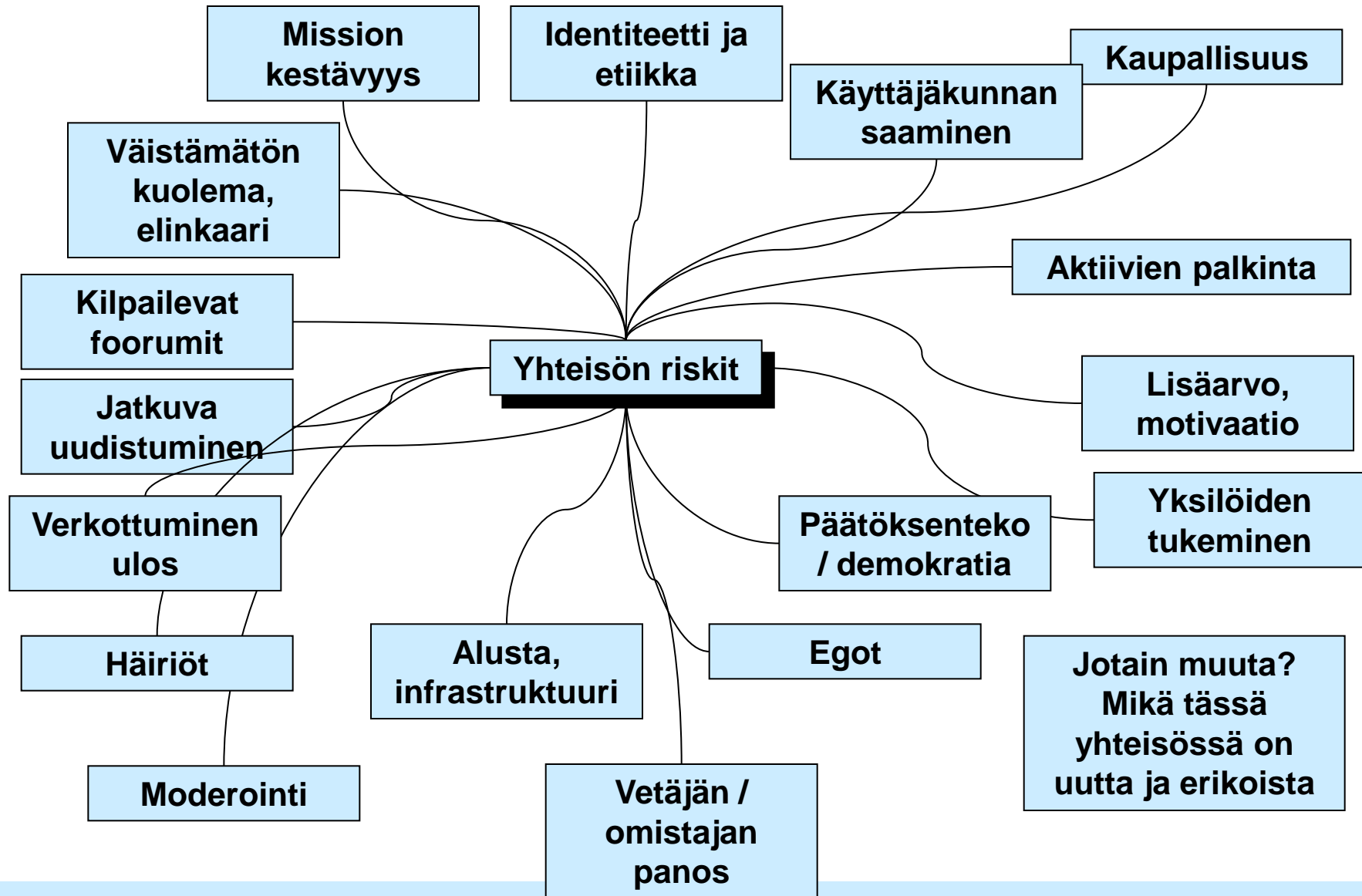
Tuotekonseptin riskikartta

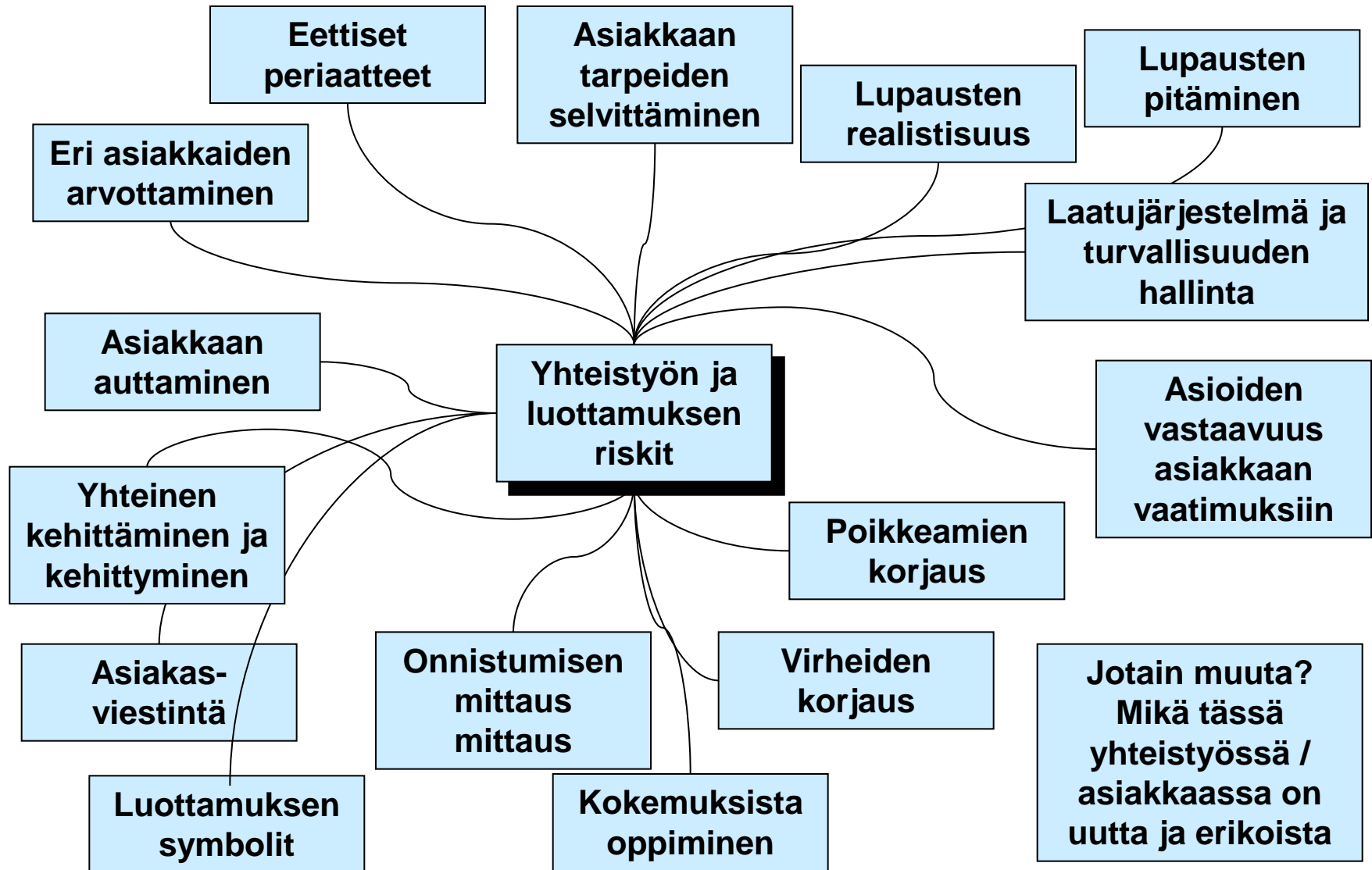
Ulkoistuksen riskikartta

Yhteisön riskikartta

Yhteistyön ja luottamuksen riskikartta

Yrityksen riskikartta

